
POŠTARINA U GOT
CIJENA 3 DIN
J. V. MEISZNER
BR. 10
1932
obitelj

KNJIŽEVNI SUSRETI

Pavao Butorac: KRŠĆANSKO JEDINSTVO, str. 216, Sarajevo 1931. — Ova knjiga daje svestranu orijentaciju u pitanje kršćanskoga jedinstva analizirajući njegov pojam i pokazujući njegov razvoj u misli i djelu. Zanimljivim načinom promatra pisac problem jedinstva kroz prizmu povijesti, filozofije i umjetnosti te osvrćući se na najnovija pregnuća baca pogled u budućnost i vidi dva glavna uslova kršćanskog jedinstva: euharistiju i papinstvo. Ovu aktuelnu i lijepo pisanu knjigu preporučamo najtoplije.

M. Pavićević: CRNOGORSKE PRIČE. Otisak iz »Zbornika za narodni život i običaje Južnih Slovena« knj. XXVIII, sv. 2. str. 111—144. U Zagrebu 1932. — Mićun Pavićević poduzeo je zahvalnu zadaću: sabirati usmenu književnost, koja hoda među narodom u Crnoj Gori. Iako g. Pavićević ne živi sada u svome zavičaju, nego u Zagrebu, opet je građa, koju je dosad sakupio, obilna, više nego bi se očekivalo. Već g. 1928. izdao je dvije knjige svojih Crnogoraca u pričama i anegdotama, g. 1929. četiri, 1930. tri, 1931. tri knjige i 1932. ovu zbirčicu, koju je izdala Jugoslovenska Akademija kao i dvije od predašnjih njegovih zbiraka. U toj najnovijoj zbirčici ima veći broj legenda i priča o svecima, zatim priča, koje su vezane za kakvo mjesto ili pričaju, zašto je koje mjesto dobilo svoje ime itd. O Crnoj Gori i Crnogorcima pisalo se već mnogo kod nas i stranim književnostima. Tu literaturu o Crnoj Gori obogatio je pisac svojim prinosima, koji rasvjetljuju prošlost i sadašnjost Crne Gore, može se reći, sa svih strana. Gledajući obilje građe i živahni tempo, s kojim je pisac iznosi na svijet, čini nam se, da će još dugo trajati, dok ne bude iscrpen rudnik, iz kojega ovo blago izlazi na svijet. Vrijednost ovog rada ocijenit će tek budući naraštaji, jer jamačno nije daleko vrijeme, kad će narod u Crnoj Gori ove lijepe tvorevine svog umjetničkog duha zaboraviti onako, kako je takve tvorevine zaboravio i narod u naprednijim našim krajevima. Ante Šimčik.

Danubiensis: MEĐUBALKANSKA BANKA, Beograd 1931. — U vezi sa problemima, koje pretresa balkanska konferencija, izašla je i ova knjižica o osnutku međubalkanske banke, koja bi imala biti »glavni činilac monetarne solidarnosti država na Balkanu«. Tema će zanimati svakog čitatelja, koji se bavi pitanjima narodnoga gospodarstva i međunarodne politike.

HRVATSKI MEĐIMURSKI KALENDAR za god. 1932. izašao je u Čakovcu s pretežno zadrugarskim i gospodarskim štivom, ali ima i drugih poučnih članaka te nekoliko pjesama, raznih zanimljivosti i veći izbor slika. Ovaj kalendar rado uzimaju i čitaju međimurski Hrvati.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA.

23. Šum u glavi. Već 3 godine trpim od nekoga šuma u glavi. Ne pomažu mi ni domaći lijekovi ni liječnici. Tko bi mi tu znao savjetovati, što da učinim? Pretplatnica »Obitelji«.

24. Kuhinjska vaga. Dobila sam jednu staru kuhinjsku vagu, kojoj su zdjelice sve zelene i rđave, pa je ne mogu nikako očistiti. Kušala sam koječime da čistim, ali uvijek ostanu mrlje. Zato molim cijenjene čitatelje, da mi jave, kako bi najuspješnije odstranila te mrlje. Kućanica.

25. Razonoda izvan kuće. U svome sam zvanju veoma opterećen te sam željan i potreban razonode. Imam četvero djece, koja su mi najveća radost u slobodnim časovima. Ali zaželim se i društva, kazališta, koncerata i druge razonode izvan kuće. Žena mi nerado ide u društva, pa tako katkada sam odem. Onda mi ona prigovara, da nikad nisam kod kuće nego ili na poslu ili u društvu. Najvolio bih, kad bi i žena htjela sa mnom ići, kad idem u društvo, kazalište itd. Kako da to postignem? Ili da se tog odreknem? Ivan.

ODGOVORI.

6. Netočnost. Svakako je nedostatak u karakteru, ako je netko doista redovito netočan u svom životu i radu. Možda je to i manjak odgoja. Ali vjerojatnije je to, da vaš brat ne zna ekonomski razdijeliti svoje vrijeme, pa dok je jednim zabavljen, on ne računa na ono, što iza toga dolazi. Po svoj prilici previše radi, pa onda premoren nema dovoljno duševnog elasticiteta, da uzmogne sam sobom ravnati i u takvim na oko sitnicama, kao što je to sigurno i u njegovim očima pitanje vremenske točnosti. Nastojte postići od njega to, da se što češće razonodi, da se nekoliko tjedana čestito odmori i osvježi, pa ćete onda vidjeti, hoće li to pomoći. Stari Zagrepčanin.

11. Bogati stric. Od kulturnih institucija ne bi smio nitko, tko želi doista biti narodni dobrotvor, zaboraviti na dvije glavne hrvatske kulturne institucije: na Jeronimsko Književno Društvo i Maticu Hrvatsku. Iz tih dviju ustanova potiče sva naša prosvjeta. A k tome nemaju nikakvih subvencija, nego doista živu i rade s onim, što su im dobrotvori namrli. Povećati njihovu imovinu znači povećati narodnu imovinu i pojačati njihovo djelovanje u narodnu korist. Ima i drugih ustanova, koje su potrebne pomoći, ali držim, da bi na ove dvije trebalo najviše misliti u današnjim danima, jer su one nekako ostale najviše zaboravljene. Pomažu se ustanove lokalnijega i efemernijega karaktera, a na ove opće se premalo misli. Uspije li vam kod vašega strica u tome smjeru što postići, učinili ste, vjerujte, dobro narodno djelo. Penzionirac.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Jeronimskih časopisa. Za izdavača i urednistvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji", Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

BROJ 10 **OBITELJ** GOD IV

U ZAGREBU 6 OŽUJKA 1932

TUGA

NAPISAO NEDJELJKO SUBOTIĆ

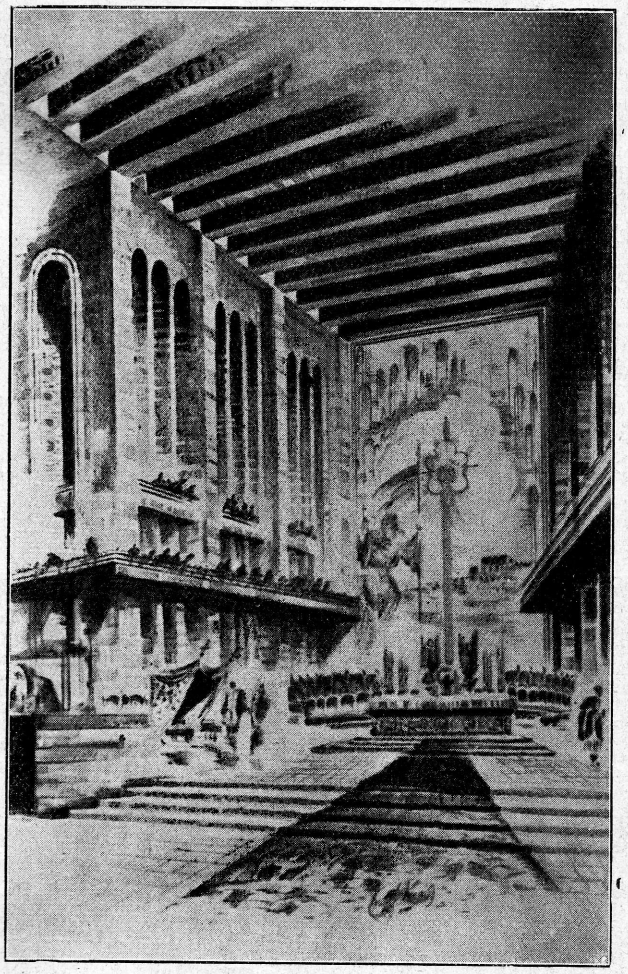
Bože mili, divna ti je Pelješka krajina od sela Vignja u zatišju bora i maslina do malog Mokala na južnoj slikovitoj obali našeg poluotoka uzduž Korčulanskog konala!...

Onamo gore, visoko, na podnožju strme Vlaštice i orijaškog, krševitog sv. Ilije, usadiše se i priljubiše samotne crkvice i ubava sela poput bijelih školjki uz morske hridi... A zašto su ti stari težaci i pomorci bježali sa svojim stanovima tako daleko od morskog kraja? Zbog straha možda od opasnih gusara, koji su u ono doba uznemirivali naše hrvatske obale...

Od gornjih sela, što se zovu skupnim imenom Podgorja, sve do mora lagano se spušta bregovita i valovita nizina, koja je iskićena sa gustim maslinjacima, bujnim vinogradima, vrtovima i sjenokosima. Ovaj kraj naliči dosta području planine Rezegona u okolici grada Leka, što ga opisuje neumrli Manzoni u svojim Vjerenicima.

Dolje se po kraju s morem grli kao mlada neva gizdava i pitoma varošica Orebić sa svojim ukusnim, lijepim kućama i zamcima posred gospodskih perivoja i vrtova. Male i velike brodice i jedrilice kruže po nemirnom i ljutito-modrom konalu između malih otočića ploveći prama željenu pristaništu.

Osvanulo je vedro zimsko jutro. Sunce se podiglo nad kićeni Postup i svoje zlatne pramove prosiplje po tamnim vrsima gustih maslina, vitkih čempresa i bora, što se spuštaju po strmom obronku ljute Vipere od manastira Velike Gospe do Orsana... Premda je zavladala nemila studen s ledom po potocima i barama, mladi je Drago Pilković skoro ne osjeća, u njemu sve kipi od zanosa i veselja, a sunce mu grije živce uzbuđene od maštanja i čežnje za njegovom mladicom, onamo daleko u Potomju... Polazi iz svoga zavičaja, ubavog Podrozarja, u pohode svojoj Krunoslavi noseći joj zlatan prsten, da proslavi zaruke.

SVETIŠTE BUDUĆE KATOLIČKE KATEDRALE U BEOGRADU, za koju se priređuje do 1. svibnja velika lutrija

Drago se jutros pomnjivo kicoški načinio, uvjeren, da će ga u Potomju danas mladost lijepo dočekati i priznati mu, da je ures naše zelene dubrave. Ljubav ga nosi kao lako perje najprije uz more do Kučišća, pa dalje uzbrdo preko Zamošća, Bilopolja i mimo samostana Velike Gospe dalje strmo kroz šikarje po vijugastom puteljku prema Orebiću, gdje ga usput čeka dundo Marko. Sit je Drago bezbrižne mladosti, krasnih vidika na čitav kraj do Postupa i dalje do Mljeta, sit je Božjeg sunca i mirisa od kadulje, leandara, lovora uvele kamišule i rute, pa mu duša od radosti propjevala:

»Od Postupa doli k Nakovnju
Lipa ti je u matere Ane!
Nju mi prose dva siva sokola,
Nju mi prose i dare joj nose!...«

Dundo je Marko svoga nećaka srčano dočekao i zagrlio, pogostio i obdario sa tri zlatna

dukata za njegovu milojku. Dundo Marko nije imao djece, pa je svu svoju naklonost poklonio svome Dragu, komu je zaželio sretne zaruke. Jedva se Drago oteo iz dundova milovanja. Ne, ne može Drago dalje kod dunda Marka. Srce mu kuca od žurbe. Treba još najmanje tri sata hoda, dokle prispije u Potomje preko Vlaštice i Košarnogdola. Da se što prije prikuči strmoj, visokoj Vlaštici, koja pješaku daje mnogo muke, dok je svlada, udara Drago iz Orebića put Stankovića kraćim putem uz jedan potok. Dalek i naporan trud? Hm . . .! Što je to za mladića, koji ne misli ni na studen, ni na mrzli vjetar, ni na strmeniti i loši put! Njegova duša leprša negdje ispod one kostile i smokve, što sa svojim granama zakriljuju onaj prozor, odakle ga je na rastanku zadnji put njegova vila pozdravila . . .

Putem Drago danas nikoga ne sreta. Po pameti svojoj prebire misli i traži onu najslađu riječ, kojom će od milja osloviti najprije nju, svoju dragu, koja ga nestrpljivo očekuje. Ide veselo, a ruka mu nesvijesno prelazi gore malko ispod srca na mali špag od prsluka, da se uvjeri je li tvrdo, da nije Bože sačuvaj ispao negdje onaj zlatni prsten, kolajna i tri zlatniša dukata, što mu ih darova dundo Marko.

Taman na studencu nedaleko od Stankovića sela, na onom mjestu blizu Bonfiolove peće, gdje je voda izlokala jarugu i baru sada ledom pokrivenu, zaustavi Drago svoj korak. Tu blizu lovorova stabla, u kojega granju fićukaju žutokljuni kosovi kljucajući crne zrele lovorove bobice, ugleda stasiti mladić tužnu sliku: nepoznato malo djevojče od kakvih šest godina leži pod lovorom sa krvavim čelom. Ubogo dijete leži nepomično, kao da je mrtvo. Ljepušna glavica u okviru crne kose počiva nagnuta na desnome laktu. Oči zatvorene. Rumenilo se dragašnog lica od zime prelilo u plavu jorgovansku boju. Prstići se na ručicama ukočili. Nešto bijele košuljice i tanka haljinica slabo štite nježni struk od vjetra i leda.

Drago se snebiva. Samilost mu prodire dušu. Nešto ga muči. Straši se, da mala draga djevojčica nije mrtva. Drhtavom rukom obilazi ono krvavo čeoce. Hladno je. Polaže ruku na srce: živo je, kuca redovito. Mala nije dakle poginula, hvala Bogu! Drago vadi iz svoga špaga maramu, koju umoči u studenac i laganim potezima čisti čelo od krvi, koja pomalo curi iz jedne rane kraj sljepočica . . . Drago pomišlja, da je dijete možda palo penjući se na malu izrovanu ogradu, pa se skotrljalo do lovora. Mladić sa drugom suhom maramom, koju je našao u svojoj torbici, poveže njenu glavicu preko čela i zatiljka. Prihvati objeručke malu, sjedne na ogradu, a dijete položi na svoje grudi, čekajući da se probudi, jer se bilo zastalno u padu onesvijestilo zbog udarca . . .

Mala se počinje trzati. Zirka očima u nekom strahu kao iza sna. Gleda u mladićevo lice, u njegove dobre, milostive oči. Udara u plač. Drago joj gladi kosu, miluje obraziće, da se utaži i smiri. Dijete prestane plakati, a Drago pita tiho i ljubezno:

»Reci mi, drago moje, koga imaš doma?«

Dijete protere oči s ručicama i drhtavim glasićem odvraća:

»Mama . . . mama . . . ona je gori . . . u selu.«

»A gdje je tvoj tata, otac, a?«

»Tata . . . tata . . . nema tate . . . utopio se.«

Drago poljubi njene mrzle i plave obraziće, pa upita nekako tužno:

»Milo moje, reci mi, kako ti je ime?«

Ono nevinašce kruži očima po bližnjem studencu, da se nečemu dosjeti:

»Ime . . . ime, ne znam . . . ne znam . . .«

»Danu reci, kako te mamica zove?«

»Moja mama . . . bolesna . . . zove me: tugo moja . . ., teta Frana . . . zove me: sekice moja!«

»E pa onda reci mi, kako se zoveš?«

»Zovem se . . . ja se zovem: tuga, mala tuga.«

»Tugo mala, a što si radila ovdje?«

»Mama . . . bolesna mama . . . poslala me u Orebić . . . da prodam bocu mlijeka . . . pa . . . kupim kruha . . . jo! . . pala sam . . . vidiš od one tamo . . . ograde . . . razbila sam bocu . . . boli me tu . . . vidiš . . .«

Sekica se mala opet rasplače. Drago ustane, privije dijete jače na svoja prsa. Kukavna je slika bila previše tužna i živa, a da bi onako mekana Dragova duša mogla ostati hladna. Bojao se za život male jadnice. Njegove se suze srele sa suzama male sirotice.

»Hoćeš, sekice, da te odnesem tvojoj mamici?«

»Mamici . . . dragoj . . . bolesnoj . . . u selo . . . u Stankoviće . . . odma . . . odma!«

*

Teta Frana, žena srednjih godina, koja je jako volila i vazda milovala malu siroticu, kojoj je pozlilo na studencu, spravljala se, da pođe u maticu na Orebić slušati raniju misu. Svečano je obučena. Na glavi joj bijeli slamnati šeširić sa šarenom vrpcom po vrhu. Oko vrata nosi svilen crveni obrusac. Pod grlom se vidi lijepo izvezena bijela košulja. Šareni koretić živahnih boja sa cvjetovima pokriva joj grudi, pleća i lakte sve do ruka. Od bokova do gležnja pada čvrsta suknena haljina u tri boje: na vrhu počam od pasa modro, dolje živo crveno, a po srijedi žuti obruč. Radi studeni zamotala je pleća i prsa lijepim žutim vunenim šalom sa dugim resama do pasa. To je stara nošnja peljeških žena.

Frana je u času, kad je pomolila glavu iza ugla crkvice sv. Antuna, opazila bijednu sekicu u naručaju nepoznatog mladića. Krikne od straha:

»Što ti je, sekice moja, gdje si se udrila, ah!«

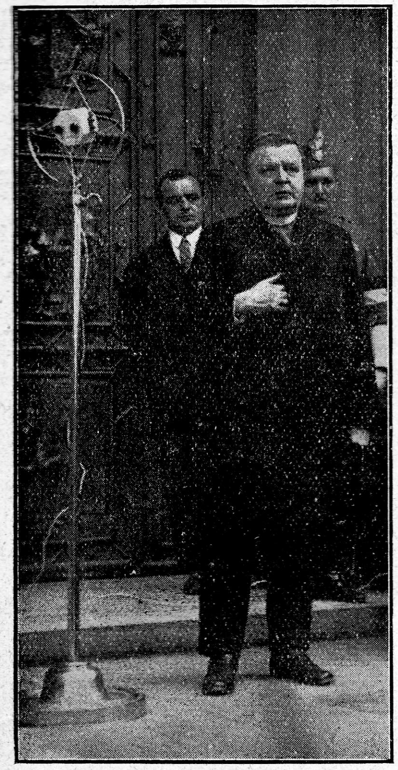
Kad je teta Frana pristupila na pod u kući mlade udovice Kristine, tužna je majka već u svome krevetu tiho jecala sluteći neko zlo . . . Dobri mladić ljubezno prisloni povezano dijete u majčin naručaj.

»Jo . . . mamica . . . prosti . . . razbila sam bocu . . . boli me glavica . . . vidiš . . ovdje . . . ovdje!« sekica pokazuje majci svoje čelo.

(Svršetak na str. 148.)

ZA KNJIGU I CRKVU

PRIGODOM SMRTI BISKUPA DRA ANTUNA PODLAHE U PRAGU
NAPISAO DR JOSIP ANDRIĆ

BISKUP DR ANTUN PODLAHA
prigodom svečanog otvorenja dovršene katedrale sv. Vida u Pragu

U Pragu je 14. veljače umro jedan od najuglednijih muževa češkoga javnoga života: posvećeni biskup dr Antun Podlaha, koji je najviše pridonio k tome, da je gradnja divne praške stolne crkve sv. Vida, koju se stoljeća gradilo, bila g. 1929. prigodom jubileja sv. Većeslava dovršena. Njegovo je ime usko vezano s tom katedralom, jednom od najljepših crkvenih građevina cijeloga slavenskoga svijeta.

U dovršenju gradnje praške katedrale manifestira se biskup dr Podlaha kao čovjek crkve, za koju je cijeli svoj vijek živio i radio. Bio je velik ljubitelj umjetnosti te je napisao cijeli niz spisa iz povijesti umjetnosti. Nastojao je, da se djela crkvene umjetnosti, kojih ima veliko mnoštvo po češkim crkvama, sačuvaju, da se javnost s njima upozna, te da ih tako češki narod što većma zavoli. Izložba sv. Većeslava g. 1929., na kojoj je u Pragu bilo sabrano sve najglavnije, što o tom najvećem češkom svecu ima u crkvenoj umjetnosti sačuvano, bila je također djelo biskupa Podlahe. Učinio je uopće neizmjerno mnogo za kult sv. Većeslava i prema tome za pojačanje ljubavi u češkom narodu prema katoličkoj crkvi.

No kako je biskup Podlaha bio velik kao čovjek crkve, isto je tako velik bio i kao čovjek knjige. Sam je silno mnogo toga napisao i radio na izdavačkom polju. Bio je pokrovitelj Lige sv. Većeslava i predsjednik Književnoga Društva sv. Ivana Nep. (Dedictví sv. Jana), koja dva društva znače zajedno u češkom kulturnom životu po prilici ono, što u hrvatskom kulturnom životu znači Društvo sv. Jeronima. Kada su ga predstavnici Jeronimskoga Književnoga Društva g. 1929. u Pragu posjetili, bio je do suza ganut videći, da njegov rad sa simpatijama prate i ljudi iz ostaloga slavenskoga svijeta, koji rade na istom polju u svome narodu. U toj prilici dao nam je svoju brončanu medalju, koja je bila izrađena prigodom šezdesete godišnjice njegova života: na jednoj je strani njegov lik s onim karakterističnim smiješkom, koji je uvijek lebdio na njegovu licu, a na drugoj katedrala sv. Vida. Ta medalja leži i sada preda mnom te u duhu vidim toga velikoga kulturnoga predstavnika, kako je u nedjelju ujutro pripravivši se za sv. misu, koju je imao odslužiti, još sio za svoj pisaći stol, na kojem je okružen knjigama uvijek radio, i na taj stol samo mu se spustila glava: tako se neumoran u književnom radu nad njime preselio u vječnost navršivši 67. godinu.

STOLNA CRKVA SV. VIDA U PRAGU

T U G A

(Svršetak sa str. 146.)

Dobra teta Frana odloži svoj šal, brzo se trkne kući, donese žurno topla mlijeka i kolača, založi malu sekicu, uredi je i legne do majke. Zatim posluži bijelom kavom Kristinu i milog mladića u naslonjaču naprama krevetu.

Drago je želio znati, kako je dokončao svoj život tata male sekice, koja je na studencu kazala, da se negdje utopio... Na prozorskom zastoru gleda mladić jedan lijepo urezani brod sa tri jarbola, sa natpisom na provi »Jafet«. Znak, da je neko iz te kuće bio pomorac. Kad se tužna i bolesna Kristina nešto razvedrila, uzme da priča:

»Zaglavio je na putu od Dardanela do Krfa blizu Santorina.

Prošlo je tri godine, da kukam s ovom svojom malom tužicom njegovu ranu smrt... Bilo mu je tridesetišest godina. Zapovijedao je kao kapetan na velikom briku Jafetu. Eno ondje nad prozorom jedna uspomena, tužna uspomena visi. «Jafet» je bio jedan od prvih velikih brodova našeg pomorskog pelješkog društva. Sve su te prve lađe našega društva sa tri jarbola nosile biblijska poznata imena. Bio je još mlad i zelen, kad je postao zapovjednikom jednog brika, a to je dokaz, da je uživao glas vješta i valjana mornara.

Kao da još sada gledam ono moje sunce žarko, što je tako brzo pomrčalo: visok i jedar stas, visoko čelo okrunjeno crnom bujnom kovrčastom kosom, visoka pamet... da, sve je na njemu i u njemu bilo visoko i plemenito. Ljubio je i bio je ljubljen, navlastito od svojih mornara. Svaku im je večer na brodu iza zajedničke propisane molitve tumačio u ljubeznom razgovoru načelo pelješke plovidbe napisano na krmi: slogom rastu male stvari!

I došao je žalostan dan uoči svete Kate. Vihor je stao fićukati i zavijati, valovje bjesnjeti kao razulareni konji. Moj Pavo zapovijeda, a mornari spuštaju jedra i flokove. Oblaci i talasi se u magli miješaju u jedan opasan vrtlog, da progutaju brod i mornare. Bilo je nade, da će se brod izbaviti iz očite smrtne pogibelji. Orkan se stišavao. Kad na jednom uz silan se gromot i hršum uzdrma brod, u času, kad je udario o prokletu podmorsku greben. More je kroz pukotine naglo udaralo u stivu.

U tom trenutku je moj Pavo odmah vidio, da brodu nema više spasa. Prva mu je misao bila, da spasi svoje mornare. U toj je strahovitoj brizi zaboravio sebe... Skokne u svoju kabinu, vrati se u tren na palubu sa jednom slikom Majke Božje. Bila je u srebrnom okviru. To je stara grčka slika, koju je naš djed kao noštromo jednog dubrovačkog broda donio iz Smirne. Čuvala se u našoj kući kao svetinja.

Moj se srčani Pavo uspravi hrabro na mostu, držeći na prsima Bogorodičinu priliku, pa zaviče glasovito ustrašenim mornarima:

— Braćo! Kao vaš kapetan dajem vam posljednju svoju zapovijed. Naš brod tone. Uzmite svaki svoj pojas, spustite odmah obadva kajića, uredite vesla i bježite s broda, spasite život radi sebe i vaših obitelji. Vožnju upravite prama onom malom ostrvu i čekajte koji strani brod. Moja je dužnost, da ostanem na brodu kao zadnji njegov stražar i posljednji ću skočiti u more... no... bojim se, da ne će biti na vrijeme. Ako poginem, spomenite se moje duše u vašim molitvama i utješite moju tužnu ženu...«

Tu bolesnici zape riječ u grlu od velike žalosti. Kad je minuo val duboka čemera i kad je obrisala suze, nastavi Kristina:

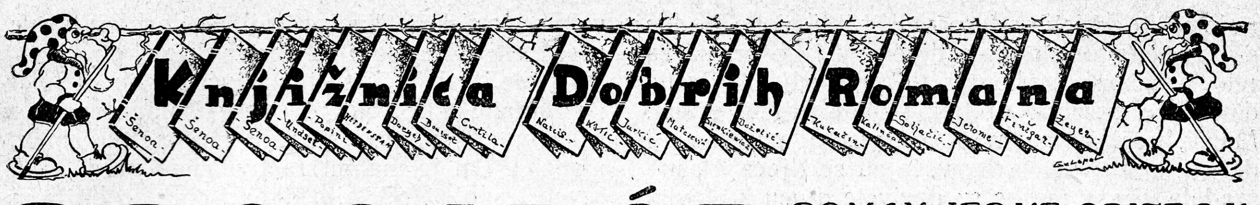
»Mornari su iz daljine gledali, kako »Jafet« tone u morsku pučinu. S njime je naglo polazio u morske dubine moj Pavo sa dragocjenom prilikom presvete Djevice. Ah, nije bio sam, dragi moj Pavo, jer ga je pratila Ona... Spašeni su mi mornari donijeli tu crnu vijest, koja me je ucvijelila. Danas sam s ovom mojom malom tugom živa mrtvica. Bez obrane i bez pomoći, bolesna, bez prihoda i zarade. Tužne smo sirote. Da nije milosrđa ovih mojih dobrih susjeda i moje svojte, da nije naše mile tetke Frane, davno bih trunula pod grobnom pločom...«

Udovičine su riječi rastužile plemenitog Draga. Prignuo je glavu, pokrio oči lijevom rukom, da sakrije suzu. Desnom se rukom mašio svoga špaga, izvukao ona tri zlatna dukata, pa ih kao dobri anđeo bacio udovici na bijeli krevetni pokrivač. Kristina je opazila zlatniše najprije kao u magli nekog čuđenja, a kad je taknula rukom nešto tvrdo i zlatno, trgla se preko ruba svoje postelje u namjeri, da poljubi onu tako blagodarnu, plemenitu ruku. Mladić se vješto izmaknuo i skoro nečujno odalečio iz sobe...

»Bog ti dao svako dobro!... Dičila se s tobom tvoja majka!« vapila je udovica tronuta do suza.

Drago nije nastavio put u Potomje, gdje su ga uzalud čekali čitav dan. Krunoslava je bila sa svojima žalosna, potištena. Što se sa Dragom zbilo, te nije došao? Peti je dan nemirna djevojka primila pismo, gdje je sve razumjela. Drago među ostalim napisa:

»... Nijesam mogao onaj dan k tebi doći. Sreo sam tugu na putu. Bio sam previše rastužen... Kako da s tobom onaj dan proslavim zaruke? Kad procvate proljeće i zapjevaju ptice selice, doći ću k tebi, Kruno moja! Dotle me čekaj i moli Boga za moje zdravlje! Tvoj Drago.«

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Dosadanji sadržaj. Axel, mladi norveški činovnik vraća se nakon dugogodišnjeg boravka u inostranstvu svojoj obitelji. Obitelj Christiansen, kojoj uz Axela pripadaju brat Torkild i sestra Doris, vrlo je nesretna. Otac, protestantski pastor, odrekao se vjere i obitelji, a mati se predala kokainizmu i u duševnom rastrojenju počinila samoubojstvo. Torkild, glavni junak romana, po ćudi je sentimentalan, neodlučan, čemu je uzrokom teško djetinjstvo, provedeno uz ostavljenu majku u bijedi. Axel je naprotiv silovit, samovoljan temperamenat, s kojim se Torkild nikako ne može da složi. Među braćom nastaje tiho neprijateljstvo. Sestra Doris lakoumna je djevojka, nezadovoljna prilikama, u kojima živi, i lijena sa snovima o velegradskom životu. Ne nalazeći duševnog oslona u svojoj porodici, u majci, Torkild se već kao dijete priljubio majčinoj prijateljici, udovici gospođi Wegner. Ona mu postaje druga majka. Gospođa Wegner, porijeklom Dankinja, iz bogate trgovačke porodice zarana je izgubila muža i živi s jedinicom kćerkom Rozom, zarađujući radom u uredu svakidanji kruh. Njena ličnost, njeni nazori vrše velik upliv na mladog Torkilda, a često boravljenje u njenoj kući razvija među njim i Rozom djetinjsku ljubav, koja Torkilda prati do u zrele godine. Roza je bistra djevojka, izvana tiha, ali s dubokim duševnim životom i kritičkim pogledom na svijet i ljude. Malo nakon Axelova povratka iz inostranstva dolazi Christiansenovima u posjete Roza, kojoj je pred par godina umrla majka. Torkild je pod dojmom uspomena iz djetinjstva željno iščekuje. U njemu se rađa i ljubomora na brata Axela, koga počinje smatrati takmacem u svojoj ljubavi prema Rozi.

A kad počnem da govorim o tome, što ću raditi, kad budem sama privređivala... da ćemo zajedno ići u kazalište, da ćemo uzeti u kuću dvorkinju, da ćemo po podne, kad se ona vrati iz ureda, ići na koncerat ili što slično... ona počne da plače, jer ne može da mi kupi ulaznicu za kazalište i slične stvari. Ona me nikako ne razumije, kad joj kažem, da one stvari, koje mi ona ne može da pribavi, nisu meni nipošto potrebite i da mogu biti bez njih. Ona ne shvaća ni to, da bih ja mogla da učinim nešto za sebe ili za nju. Ja nisam baš ni za što na svijetu.«

»Ali ti si vrlo valjana u školi... u jezicima i tako dalje.«

»Ah, škola!« reče Roza s prezirom četrnaestgodišnje kevice. »Škola mi je strašno mrska. Da nismo tako siromašni, ja bih sutra prekinula tu glupu školu i otišla u nauk kakvom vrtlaru. Da, to bih učinila.«

»Ti bi postala vrtlarica?« preseneti se Torkild. »Ti ne bi nikada postala prava vrtlarica... znaš onakva... sa zaprljanim rukama i poderanom haljinom.« Zatim ozbiljno doda: »To ti ne bi majka nikada dopustila.«

»Svejedno je, dopustila ona ili ne dopustila,« reče Roza obijesno i nemilosrdno. »Kad bih ja imala svoj vrt, uvjerena sam, da bi ona u njemu uživala. Zamisli samo, kako mama voli cvijeće i kako se silno veseli voću i povrću. Znaš, ja bih iznajmila jednu staru kuću izvan grada, u kući bi bile velike staromodne stube, na kojima bi mama mogla držati ruža i pelargonija, koliko ti duša hoće, a ipak bi na njima bilo mjesta, da se čovjek okrene. Tada bih se pretplatila na svu silu novina i nabavila knjige o obrađivanju vrta, uzorke i kataloge, pa bismo ih navečer razgledali, umjesto da čitamo ove mamine knjige. Ja bih imala hrapave, žuljave ruke — ali ne kao mama, kojoj su ruke ohrapavile od posla, koji ona zapravo mrzi. Ne, moje ruke, moje haljine istrošile bi se radom, koji bih ja osjećala kao dragovoljni rad. Ali od svega toga — naravno — ne će biti ništa,« rekla je s laganim, ozbiljnim uzdahom. »Morala bih više godina raditi kao naučnica, a tada ne bih mogla da mami pomažem. I za početak samostalnog rada trebala bih novaca.«

Torkild se jako začudio, da postoji neki posao, koga bi se Roza htjela prihvatiti. On nije nikada — kao ni gospođa Wegner — mislio na to, da bi rad mogao da bude nešto drugo nego žalosna potreba. Čovjek mora da radi zato da se može uzdržavati, ali sadržaj života ne može da bude rad, nego nešto sasvim drugo. Bojažljivo i nesigurno počele su se tada njegove misli približavati Rozi. Ali u njenoj duši nije bilo ni traga nekoj čežnji za Torkildom. Ona ga je pribrajala domu, od kojega se htjela otcijepiti.

Zadnjih godina svoga boravka u Kristijaniji zadržavali su se Roza i Torkild u slobodnim časovima ponajviše u Zapadnom Polju.

Torkild se već davno bio sprijateljio s »prirodom« pokraj grada, koja je prvih dana na nj napravila loš dojam. Među nedovršenim ulicama predgrađa, u kojima su kuće već bile trošne i ruševne, ležale su velike otvorene livade s kratkom izgaženom travom i strmi, pusti brežuljci. Istom pred ljeto izrasla bi tu zlatna tržljeva šuma, koja je bujala u suhoj vrućoj zemlji i prerasla visoko preko glave djecu, koja su u njoj pravila sobice za igru. Vonjala je vrelo i oporo, a vršci su joj bili prekriveni oblakom kukaca, koji su zujali.

Čitavu godinu bilo je tu sva sila djece. Zimi su se sanjkali ili vozili na skijama, u proljeće su dječaci igrali nogomet, a kad bi počeli topli dani, ležali bi na sunčanim pristrancima ljudi u

radničkim odijelima i spavali. Ljeti bi po podne dolazile majke s malom dječicom i košarama za jelo, a bezbroj glasova s tih periferijskih livada davalo je posebno obilježje ovom dijelu grada. Mališi, koji su istom počeli puzati, padali su i derali se iz svega grla, veća su se djeca glasno svađala u igri, majke su dozivale djecu kričavim glasovima s kuhinjskih prozora, a odavde odande čuo se glasni i otegnuti plač, jer je neko dijete u igri od drugova dobilo batina te trčalo kući da to mami kaže.

Otkad nije išao s Arneom Sevaldsenom, nije više Torkild imao pravih prijatelja. Nije trpio dječake iz svoje ulice, a nije osobito volio ni đake iz katedralske škole. Ipak ga dječaci nisu mučili, kao što rade sa onima, koji su drugačiji od ostalih. Razlog je tomu bio, što je Torkild imao šake, kojima je znao da pribavi sebi poštovanje. Za sviju godinâ, što je boravio u gradu, bio je blijed i mršav, ali okretan i neustrašiv, znao se tući, dobro se vozio na skijama, a kod nogometa su svi željeli da ga dobiju u svoju momčad.

I za Torkilda je bilo mjesta na periferijskim livadama. Tu je on znao ljeti po čitave dane da leži u kratkoj, tankoj travi i ljenčari. Nad njim se prostiralo čisto plavo nebo, a po njemu su plovili bijeli oblaci; muhe, koje su uživale u nečistoći blatnog potoka, poigravale su se kao zlatne varnice u sjeni krnjih i iskrivljenih stabala. S kakve staklene krhotine na brežuljku odbijale su se sunčeve zrake u svim duginim bojama. Kad bi stiglo proljeće, donijelo bi djeci kumin i blijede ljubice, koje su bile sitne i narijetko rasle, ali su se svake godine vraćale. Ljeto bi okitilo brežuljke divljim ružama, tamnozelenim pokrovom trave i zlatnom trižljevom šumom. U jesen su posvuda visjele grane žutinovine, pune crvenih bobica pod crvenožutim lišćem. U vedre zimske dane ljeskao se bijeli snijeg prelijevajući se plavo na tragovima, koje su ostavile male dječje skije.

Kad je Torkild bio nešto veći, počeo je odlaziti u Bygdő u gornji dio Zapadnoga Polja i Nordmark. Našao je i nekoliko drugova, s kojima je odlazio na izlete, ali se inače s njima nije družio. Jedan od njih, neki Lorens Helsing, bio je, čini se, isto tako osamljen kao i Torkild, te se među njima razvilo neko nijemo prijateljstvo.

Ali nigdje na svijetu nije Torkild tako snažno osjetio mir prirode... ono duboko olakšanje duše, zaborav svega, što čovjek o sebi zna... kao tu na periferijskim livadama. Nigdje, kuda bi kasnije došao, nije osjetio nešto slična: ni na moru za ljetnih noći, kad je ležao na pučini, okružen samo morem i nebom, ni u planinama na jesen, kad su se daljine crveno žarile, a snježni se vrhunci i obronci hladni i plavi propinjali u zrak ili ga oblijevala sa svih strana gusta rijeka magle, ni u divljim šumama, ni za proljetnih noći, kada je išao u lov na šljuke ili zečeve. Ovaj dijelak prirode, ponešto zahvaćen valom gradskog života, koji će doskora sasvim preplaviti ulice, gdje su obnoć služavke i djevojčure pile i halabučile ostavljajući za sobom smeće i polupane boce, bio je dobar i blagotvoran za gradsku djecu, dok ga nije pokopalo kamenje i opeka. On je malim stanovnicima grada dočaravao ljepote godišnjih doba i darivao najljepše časove djetinjstva.

Sobe gospođe Wegner bile su okrenute prema Blaasu, kamenom brežuljku usred grada. Roza je probudivši se mogla iz kreveta da vidi, kako jutarnje sunce prelijeva svojim zlatom mali lijepi brežuljak. Ona ga je voljela, kao što je voljela livade, na kojima su ona i Doris pod jednim žutikovinim grmom uredile svoje »sobice«; ona, koja nikada još nije vidjela živu kravu, gradila je od kamenja pastirske kolibice na jezercu pokraj brežuljka i poznavala sva mjesta, gdje su rasle ljubice. Kad bi porasla zlatna trižljeva šuma, ona bi se skrivala u nju s lutkama i njihovim haljinicama. Majci nije bilo drago, da Roza odlazi na livade, a kad je išla, onda je morala uvijek da s njome bude Doris, a po mogućnosti i Torkild. Livade nisu bile samo lijepa priča, na njima nisu bila samo djeca i brižne majke, nego su se po njima skitali i ljudi, koji su pili, tukli se, halabučili i strašili djecu. Bilo je tamo ljudi, koji su ležali pod grmljem i govorili ružne riječi. Po smradnim stepenicama i hodnicima širile su se među djevojčicama kao otrovne strvinske muhe priče o zlodjelima na djeci, koja su se desila pred više godina u nekom drugom dijelu grada. Zločinac je već davno okajao svoj zločin, a unesrećenoj se djeci možda već davno smrt smilovala. Ali je uspomena na zločin dalje živjela. U kućama, gdje su majke morale da puštaju svoju djecu samu na ulicu ili na livade, u kapije i na stepenice, živjele su uspomene na zločin i ljudi, koji su stanovali u tim kućama, morali su slušati pripovijesti bez kraja i konca. Ako bi djeca na večer okasnila, nastala bi odmah panika i majke umirale od straha... one su uvijek opominjale djecu, da paze, ali im nisu kazivale, čega da se čuvaju.

Onog ljeta, kad su Torkild i Roza navršili četrnaest godina, mogla je gospođa Wegner po prvi put, otkad je obudovjela da četrnaest dana svoga dopusta sprovede s Rozom na ladanju. Za to se vrijeme Torkild sam skitao po gradu. Jedne je večeri u kolovozu nakon užasno sparnog dana došla majka k njemu i rekla mu, da su se ona i otac sporazumjeli, da opet zajedno žive.

Torkild ju je slušao zanijemivši u prvi mah od čuda. Ali je zatim provalio u njemu gnjev. On, koji nikada nije svojoj majci rekao uvredljive riječi, počeo je da psuje i grdi oca najgorim pogrdama, koje je ikada čuo. Majka nije mogla da dođe do riječi; Torkild je bjesnio i grdio, dok nije iznemogao; zatim se bacio naglavce na divan i počeo da kriči.

Sad je istom majka mogla da progovori. Bojažljivo i neodlučno pokušavala je, da mu objasni, da ona i otac to čine radi njih — radi djece.

Torkild poče opet da bjesni:

»Aha! Zar misliš, da ću ja sada dopuzati k ocu kao gladna uš! Reci mi, molim te, ako smijem pitati, hoće li ona, radi koje nas je otac ostavio i dalje kod njega stanovati? Dakako... morat ćemo je još primiti u porodicu!...«

Mati mu je mirno odgovorila:

»Ti nisi sam... tu je i Doris. Nisi li i sam opazio, da boravak u gradu Dorisi nikako ne prija. Ona izgleda upravo bijedno. Osim toga, ja ne mogu na nju da pazim, ona se skita naokolo s raznim sumnjivim, nepristojnim djevojčicama. Njoj treba otac, da je čuva. Moje dijete, ti moraš da shvatiš, da ona uz ovakvu majku... ta ja sam gora od svake majke...«

Kad je majka po prvi put izričito spomenula svoju nesposobnost, steglo je nešto Torkilda oko srca. Počeo je opet da plače, ali je sada plakao kao malo, bespomoćno dijete. Tada je majka počela da govori o Axelu. Kad je spomenula svog najstarijeg sina, koga već četiri godine nije vidjela, udarila je u grozan plač. Taj plač je zvučio kao jad, koji je ona godine i godine u sebi skrivala i koji je sada provalio svom snagom iz duše. O kako je ona za njim čeznula... a sada će ga možda moći da uzme k sebi.

Kad je opet Torkild progovorio, rekao je mirno i tvrdo, da ona slobodno može s Dorisom i Axelom da pođe k ocu, ali on ne će doći. On će se već sam za sebe pobrinuti. Otići će na more ili će potražiti kakvo namještenje kao podvornik ili šegrt, ali k ocu se ne će vratiti.

Tada ga je majka zagrlila oko vrata i počela moliti i zaklinjati. Tà on je njeno najdraže dijete, ona ne može bez njega da živi. Ako on ne dođe s njima, onda ona mora da napusti sve. A tada... tada joj više nema kud ni kamo... što li će biti od njene djece, ako pusti da propadne ovaj jedini plan... Radi brata i sestre on mora da popusti, da pristane.

I budući da nije vidjela nigdje spasa svojoj djeci, osim u pokušaju da uspostavi vezu između njih i oca, nastojala je da Torkildu objasni, kako se sve to dogodilo. Pri tomu je ispričavala oca i okrivljavala sama sebe. Kad je Torkild odrastao, uvidio je, da je sve, što mu je ona rekla, bila živa istina. On je tada pomislio, kako joj je strašno bilo da prizna svu tu golu strašnu istinu. U njemu je nestalo svakog traga ogorčenosti prema njoj i on je mislio, kako je ona sirota unatoč svemu žarko ljubila svoju djecu.

Torkildov je otac bio došao u Kopenhagen na neki vjerski sastanak i tamo se upoznao sa starom gospođom Hammerich, koja je bila vrlo pobožna. Gospođa Hammerich je bila rođena grofica i nekada su je smatrali ljepoticom; ljudi su pričali, da se nauživala zemaljske ljubavi, prije nego se predala nebeskoj. Sada se s materinskom nježnošću zanimala za mlade teologe te je tako pozvala i norveškog župnika novajliju u Hindervod. Ivaru Christiansenu bile su tada dvadeset i četiri godine; bio je velik, lijep, pravi seljački sin, otvoren i prostodušan. Kad je bio pozvan na danski vlastelinski posjed — iako je taj vlastelinski posjed po svojoj veličini jedva zasluživao to ime — Ivar Christiansen je sav sjao od sreće; bio je oduševljen i zahvalan za prijaznost, kojom su ga tamo susretali.

Gospođica Regitze, najmlađa od triju neudatih kćeri gospođe Hammerich, imala je tada trideset i četiri godine. Regitze je bila nezadovoljno, nemirno stvorenje, kipjela od jeda na majku, za koju je znala, kakva je, i prezirno je sažalijevala oca, koji nikada nije vidio, kako ga žena vara. Bila je ogorčena radi neizdovoljene erotike, koju je u sebi još jače prezirala radi majčina vladanja i koja nikada nije našla svoje udovoljenje. Imala je neku oporu, nepokretnu narav i nije nipošto bila dražesna, imala je bujnu kao ugljen crnu kosu, a svaka je crta na njenu blijedom licu bila vrlo fino urezana. Njene velike plave oči bile su previše bezbojne i teško da bi tko rekao, da su lijepe.

Regitze se do ludila zaljubila u norveškog ljubimca svoje majke, koji je bio deset godina mlađi od nje. Sasvim otvoreno je pokazivala, da je zaljubljena, te ga bez prestanka salijetala svojom ljubavlju. To je bilo tako očito, da je čitava okolina o tome govorila i smijala se, te je napokon Ivar Christiansen kao pošten čovjek smatrao svojom dužnošću, da zaprosi njezinu ruku. Uostalom treba priznati, da mu je udvaranje kćerke posjednika vlastelinskog imanja vrlo laskalo. Njena se ljubav nekako i njega primila, tako da je on neko vrijeme i sam mislio da je u nju zaljubljen.

Ali već kratko vrijeme nakon ženidbe uvidio je, da je to bila samo iluzija. Od vremena do vremena osjećao je upravo neku odvratnost prema svojoj ženi. U prvim godinama braka smatrao je on to kušnjom Božje strane te je nastojao, koliko se dalo, da podnosi hirove svoje žene i da njenu strast, koja mu se gadila, podnosi s ljubavlju. Dobili su troje djece, koje je majka upravo fanatično ljubila, ali ih unatoč svoj svojoj brizi oko njih nije znala da odgaja, kako treba. Gospođi Regitze bi sve prije pristajalo, nego da bude žena pastora u jednoj norveškoj župi. Ona je bila lijena domaćica, nije se trpjela sa župljanima i bila je sasvim nereligiozna.

(Nastavit će se.)

KINESKI ROV KOD ŠANGAJA. VOJNICI S MAČEVIMA U RUCI STOJE SPREMNI ZA BORBU IZBLIZA

MISS EVROPA ZA G. 1932.

»Miss Evropa« ili »najljepša žena Evrope«, te naše bolesne majke kontinenata, izabrana je prošlog mjeseca u Nizzi s vrijednošću do konca 1932. Legitimacija »Miss Evrope« došla je ove godine u ruke »Miss Danske«, koje se slika pojavljuje svuda i svagdje. a dakako i na lončićima raznih krema i sličnim, osiromašenomu čovječanstvu tako neophodno nužnim svagdanjim potrebama.

Ostale »misse«, kao Miss Francia, Miss Germania, Miss Hungaria, Miss Italia itd. vraćaju se iz Nizze s izjalovljenim nadama i eventualno s neplaćenim računima, koje su načinile njihove brižne mamice ili kakvi »mecene« izvan obiteljske veze. Jer što da danas ne žrtvuje takva »brižna« mamica za budućnost svoje kćerke? A postati »Miss Evropa« znači u isto vrijeme »d'arrivé« po shvaćanju današnjega polusvijeta. Ta takva »Miss Evropa« ima prvorazredne »chance« udati se što senzacionalnije, kad i za današnje financijske krize ide u središta besposličara, milijunaša i sličnih individua, koji kupuju žene baš tako, kao i luksuzni auto s osam cilindera ili psa ekscentrične rase, koji je dobio nagrade na svjetskim izložbama pasa.

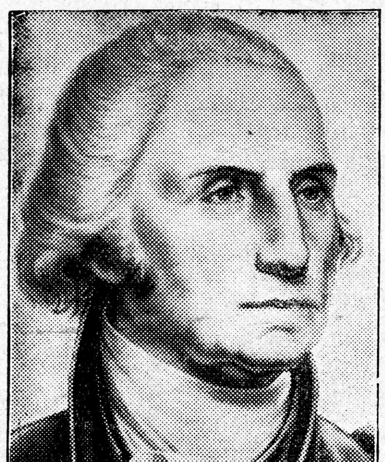
Sve »Miss cijele Evrope« prošle su po dugome stolu u što tanjoj opremi, da svoje vanjske prednosti uzmognu što većma servirati »stručnjačkim« očima »jury-a«, i ona, koja je tih prednosti sa sobom donijela najviše a odjeće na sebi najmanje, domogla se krune kraljevstva ljepote za asfaltovano zemljište stare Evrope.

Tako je dakle »najljepša žena Evrope« prešla po dugome stolu napola obučena u urešenoj dvorani, prepunoj pogleda iz polusvijeta, i tim je svojim činom zapravo već postala nevrijedna, da bude nazvana ženom. Ti »natječaji ljepote«, priređeni od pseudožurnalističkih kojekakovića i ljubitelja »umjetnosti«, koji iskočiše iz ćudorednih tračnica, tako su nešto neukusno, neumjetničko i za žensko pokoljenje tako ponizujući čin, da one »dame«, koje sudjeluju na njima, već tim gube karakter žene.

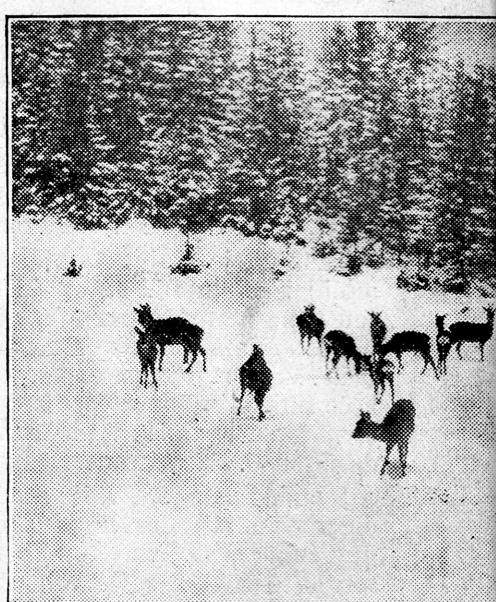
Tako su trgovci robljem izlagali nekoć svoju »živu robu« na ženskim sajmovima Istoka. Bila je to »roba«, koje su se domogli nasiljem i otmičarstvom. Moderni trgovci robljem, prednjaci kojekakvih polusvjetskih venerinih kultova, dolaze do svoje

AASE CLAUDEL
iz Danske, „Miss Evropa" za g. 1932.

GEORG WASHINGTON,
prvi predsjednik Sjed. Američkih Država

DOK SE SPORTAŠI VESELE NA PO[S]
PO ŠUMSKOJ ČISTINI I RADU[J]

DVJESTOTA GODIŠNJIC[A]

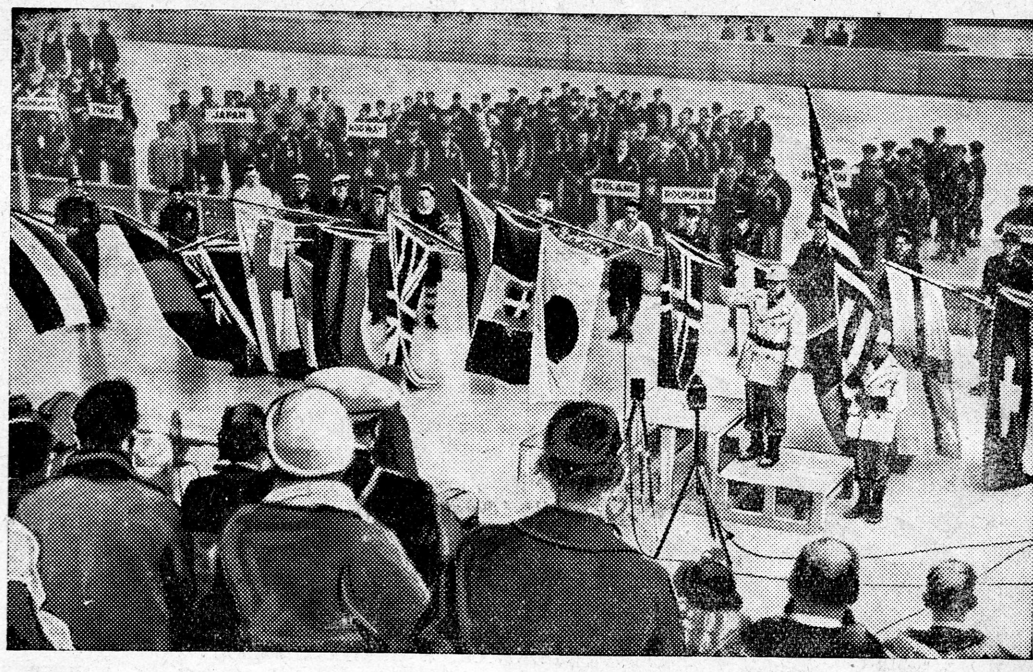
Na 22. veljače navršilo se dvjesta godina da se u gradu Breanes Creek rodio Georg Washington. U mladosti ga nalazimo kao oficira. Godine 1774. izabran je u nacionalni kongres pobunjenih kolonija u Philadelphiji i ulazi u glavnu fazu svoje vojne i političke karijere, jer god. 1775. postaje komandant vojske za oslobođenje. G. 1789. bio je izabran za predsjednika republike te se posvetio državničkoj službi. Upravo njemu treba da Amerika zahvali veliki dio svoje nezavisnosti, pa ga zato ona danas

robe ne više brahijalnim nasiljem, nego lukavošću, koja računa sa ženskom slabošću i sa sumnjivim shvaćanjem ženskosti, te tako sabiru svoje klijentke nazvane »miss«.

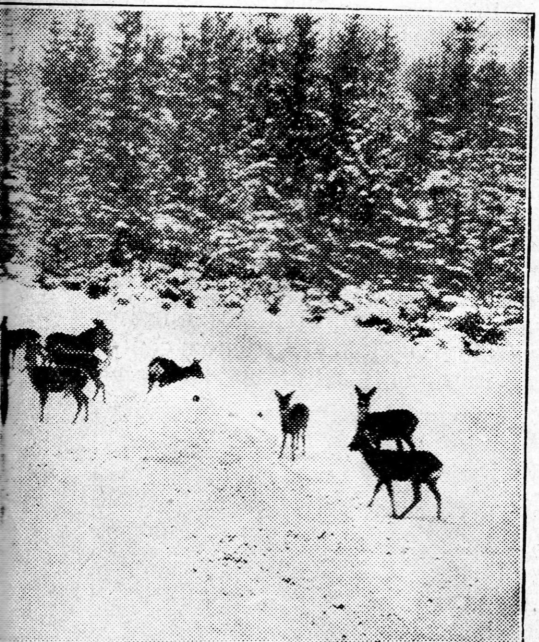
Najžalosniji dokaz ljudske sitničavosti jesu ta »natjecanja ljepote«, kojih pobjednice dolaze do svojih trofeja kroz ruke rafiniranih fotografa i još rafiniranijih aranžera. Među njihovim »kraljevskim« osebinama manjka samo jedno, ali baš to je onaj dijamant, bez kojega je sva njihova »kruna slave« jednaka starome željezu. Taj dijamant je ona zbiljska ženskost, koja kruni ljepotu tijela plemenitošću duha i srca. Samo što se ta ženskost ne može naći na sajmovima ljepote u Nizzi.

»Slovák«.

Op. ur. — Protiv takvih natjecanja ljepotica izjavio se Papa Pijo XI. oštrom osudom. I u Engleskoj se digao velik protest ženskoga svijeta protiv takvih natjecanja. Ljepota je Božji dar, koji treba cijeniti, a ne zloupotrebljavati.

PRIZOR S OTVORENJA OVOGODIŠNJE ZIMSKE OLIMPIJADE, KOJA JE ODRŽANA U LAKE PLACIDU U SJEVERNOJ AMERICI

SLJEDNJEM SNIJEGU, JELENI SKAČU
JU SE PROLJEĆU, KOJE DOLAZI

A GEORGA WASHINGTONA

s velikom svečanošću i slavi. On je bio prvi predsjednik Sjedinjenih Američkih Država, a ostao je na toj časti sve do godine 1797. No i te je godine bio Washington po treći put izabran za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, ali je sam otklonio tu čast i povukao se na svoje dobro, gdje je umro 14. prosinca 1799. Prva skupština Američke Unije zamolila je svog prvog predsjednika, da izabere mjesto, gdje će se sagraditi nova prijestolnica, koja još i danas nosi njegovo ime.

DOGAĐAJI

VELJAČA.

18. Bivši saski kralj Fridrik August III. umro je u dvorcu Sibilenhort. — Kinezi i Japanci vode u Šangaju pregovore. U nadbiskupskoj grobnici u crkvi sv. Vida u Pragu svečano je pokopan biskup dr Antun Podlaha. — Predsjednik Francuske republike Doumer povjerio je Paulu Painleve-u, da sastavi novu vladu.

19. Japanci su dali Kinezima ultimatum, da do subote 20. veljače moraju povući svoje čete 20 km iza Šanghaja i dragovoljno porušiti utvrde Wu Sunga.

20. Painleve vratio mandat. — Japanci navaljuju na Kineze.

21. U Zagrebu proslavljena deseta godišnjica smrti fra Didaka Buntića. — Francuski Ministar rata u oborenoj Lavalovoj vladi André Tardieu dobija mandat i sastavlja koncentracionu vladu. Navala Japanaca traje i potiskuje Kitajce.

22. Po cijelom kulturnom svijetu slavi se stota godišnjica rođenja Georga Washingtona, prvog predsjednika Sjedinjenih Američkih Država, a grad Zagreb na svečanoj sjednici dosadanjem Trgu burze daje ime tog velikana. — Kitajci su bačeni 20 km natrag na liniji kod Šanghaja.

23. Japanski avioni i topovi bombarduju, Kitajci navaljuju i sile desno krilo Japanaca na uzmak.

LAVAL
dosadanji predsjednik vlade u Francuskoj

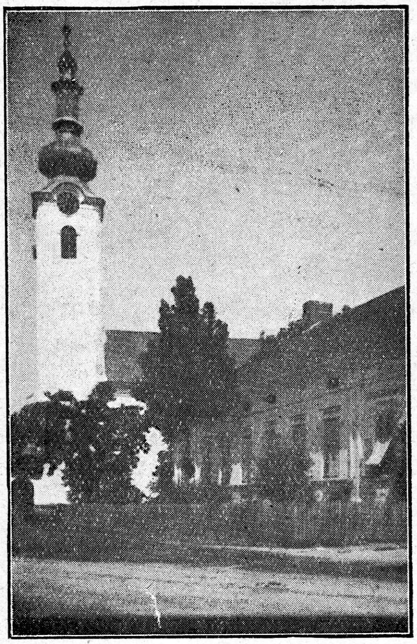

TARDIEU
novi predsjednik vlade u Francuskoj

VELIKA KOPANICA

SLAVONSKO SELO

Napisao Antun Matasović

VEL. KOPANICA: ŽUPSKA CRKVA

Prema jednoj neprovjerenoj spomenici Velika se Kopanica spominje već u 13. vijeku, čemu ja, mislim, posve opravdano ne vjerujem, pa mi je stoga na nepriliku pisati o svom rodnom mjestu, jer nema niti osobitih starina, niti glasovitog kupališta, niti leži na podnožju kakvog nebodernog brijega. Ona je selo, sasvim obično slavonsko selo od kojih 2.500 stanovnika s najobičnijim seljačkim kućama i kućicama, zidanim i drvenim, već prema imućstvu vlasnika, ali sve su pokrivene crijepom. Gotovo pred svakom se kućom nalazi po koje granato drvo, ponajviše orasi, šljive i dudovi tako, da se na neki način u po kojoj ulici od drveća ni ne vidi selo.

Isto je tako i njena okolica — nepregledna slavonska ravan — izbodena drvećem, počesto kojim šumarkom starijih ili mlađih hrastova izmiješanih s nešto brijestova i jasenova. Uz negdašnje bare i močvare dižu se bijele topole, trepetljivi jagnjedi i vrbe. Vrbe, vrbe, na njih naiđeš na svakom koraku, pa su mi moguće zato i još danas tako drage.

Inače se obično za Kopanicu kaže, da nije ružno selo, jer ima pet širokih lijepo razgranjenih ulica. Usred sela je crkva s prostranim trgom, na kojem su se razgranale u četiri aleje stare lipe, a s obje strane zidane staze u sredini gizdavo se zelene mlađi kesteni. Nasred trga je kapelica presv. Trojstva. Tu nedjeljom iza večernjice pred župnikovim stanom igra kolo, u kojem sviraju domaći tamburaši, seoski momci. Taj lijepi običaj uveo je sadašnji župnik Teodorović, jer se u kolu pred njegovom kućom ne će čuti nedolična pjesma ili psovka. Župnik je iza rata dao obnoviti crkvu, pa služi na diku i selu i njemu.

Crkva je sagrađena 1774. godine za župnikovanja Ivana Radinovića, a posvećena 1777. po zagrebačkom biskupu Ivanu Galjufu, pod čiju je dijecezu tada spadala, — danas pripada đakovačkoj biskupiji.

Čini se, da je župnik Radinović bio rezolutan i zauzetan čovjek, bar tako izlazi po nekim spisima, iz kojih se vidi njegov odnošaj s mjesnim učiteljem. Kopanica je među prvima od slavonskih sela imala školu (negdje oko 1764. g., kad se njezina škola prvi puta u spisima spominje). Radi toga je i Relković u gramatici hvali stihovima:

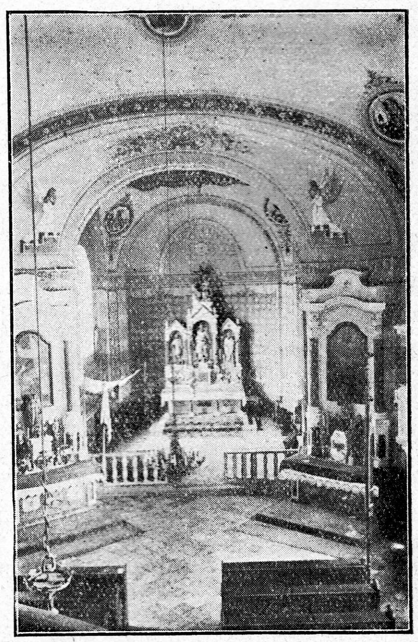
»Kopanica i Lukačev Šamac
Ponose se, što su započeli.«

Župnikova je dužnost bila nadzirati učitelja u radu, pa kako Radinović nije bio s njime zadovoljan, tuži ga 2. lipnja 1765. regimenti, jer »ovdinji Kopanički (učitelj) sasvime posilio i oteo se jest, na toliko, da on niti moja (župnikova) z dobrim opominjanja niti karanja slušati ne će . . ., a ja se naučio nisam, niti dostojanstvo moga misništva ne donosi sobom, da se ja s njim razbijam i tučem«. Nadalje veli, da učitelj »1. juna petero dice na svoju službu naredio jest: dvoje k' guskam i patkam, a jedno na ordinatiu.« Učitelj naime nije se puno brigao za školu, pa bi redom (ordinatia) postavljao po jedno dijete, koje bi ga u školi zamjenjivalo, a dao mu je titulu »skulnik«. On je nadalje »zakrutio dici«, da ga ne odađu župniku, a kad je ovaj »nevarce« došao »u skulu«, zatekao je, kako je učitelj »Andru Kneževića do čarna mesa izbio«.

Na ovu i ovakvu tužbu dobio je učitelj od regimente opomenu, da se popravi, jer će kao »nesposoban subjekt« biti otpušten od službe. Taj »subjekt« t. j. prvi po imenu poznati kopanički učitelj zvao se Francisko Kluho.

Ovakvih sukoba između prosvjete i crkve nijesam više našao u povijesti svoga sela, jer se do najnovijih dana župnik i učitelji najbolje slažu. Posljedica toga kao i razumijevanja općinskog vijeća jest, da na inventaru četverorazrednoj osnovnoj školi u Velikoj Kopanici može zavidjeti mnoga srednja škola. Ona ima sve moguće školske zbirke odlično kompletirane, zatim radio, kino, projekcioni aparat, pače i muzej — doduše čedan — seoskih starina i ručnih radova. Za sve ovo posebna zasluga ide sadašnjeg ravnajućeg učitelja Andriju Živkovića.

Inače samo selo daje na prvi pogled utisak naprednog mjesta. Ima poštu, brzojav i telefon, željezničku postaju, vatrogasni i katolički dom, gospodarsko pokušalište, zdravstvenu postaju s kupalištem, lijep paromlin i pilanu s malom električnom centralom (za vlastitu uporabu), pet

V. KOPANICA: PONUTRICA CRKVE

dućana i — dakako — tri gostione. Razumije se, da su mjesne trgovine obični seoski dućani, u kojima nema luksusne robe.

Ovakve raznovrsne ustanove može sebi priuštiti razmjerno malo selo samo, ako nije siromašno. Pa kod nas zapravo i nema uboge sirotinje, jer većinom su srednji posjedi s poprečno deset rali zemlje. Blagostanje se očituje također i u narodnoj nošnji, koja po malo nestaje, a zanimljivo je, da ju je počeo ostavljati stariji svijet, dok se mlađarija njome još diči. U koliko se inače ne bi moglo blagostanje vidjeti po kućama za stanovanje, opaža se po gospodarskim zgradama, napose po cifrastim zidanim »štagljevima« (spremišta za sijeno i sl.). Nekada je gotovo svako dvorište resio drveni izrezbareni hambar (žitnica), ali njih se sada sve manje viđa.

Zemlja se doduše ne može mjeriti sa srijemskom, ali je dobra, a marljive ruke i dobro obrađivanje natjera je na 10 do 12, pače čak i na 16 metričkih centi pšenice po jutru. Uz ratarstvo bavi se narod i stočarstvom, napose svinjarstvom, a konji su mu posebna dika i ponos. Dešava se počesto, da se djevojka ne će udati za momka, kojega inače voli, jer nema lijepe konje. Iole imućniji gospodar imade 2 ili pače i 3 para konja; jedan par za paradu, a ostale za rad. Stoka pase po širokim pašnjacima (utvajima), pa radi toga gotovo svaka kuća ima izvan sela stan (salaš, majur, konak), gdje su staje, svinjci i pčelinjaci, dakako uz »koljebu«, koja je obično temeljita zgrada za stalno stanovanje.

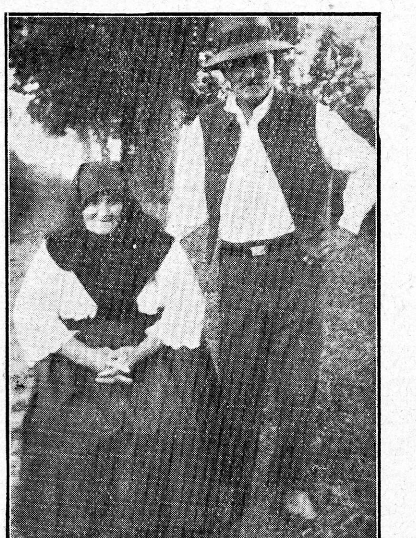
Iako možda način gospodarenja i obradbe tla nije baš najbolji, naši ljudi su vrlo radišni i marljivi. Preko ljeta nitko, osim djece, kod nas ne spava više od par sati. Također i preko zime nađe se dovoljno posla. I muško i žensko zabavljeno je i tada raznim poslovima u kući i izvan nje. Uopće je krivo misliti, da je Slavonac, napose moga kraja, zaostao i lijen. Takvo mišljenje stvorili su u inteligentnim krugovima pojedini slavonski pisci od Relkovića, pa Kozarca sve do

VELIKA KOPANICA: BUNAR ISPOD VRBA NA UTVAJU
Foto Antun Matasović

današnjih dana. Međutim dok je pjesnik Satira vjerojatno i imao pravo, Josip Kozarac sam sebe pobija. Ako se u njegovo doba moglo za onaku bagatelu dobiti veliki kompleks plodne zemlje, kako prikazuje u Mrtvim kapitalima, zašto nije on kao šumarski, dakle gospodarski stručnjak, sam stekao na taj način bogatstvo, nego je sve do svoje smrti ostao činovnik, o kojem staležu onako prezirno govori?

Naš seljak mnogo radi, pa zato hoće i da dobro jede, pa zaista jelo smatra onim, što mora biti prvo. Za moga studentovanja u Beču jadnih godina 1915. do 1917. moji kod kuće nijesu nikako mogli vjerovati, da sam u carskom gradu gladovao, jer su bili uvjereni, da sam barem kruha imao izobilja. Njihov je kruh od bijelog pšeničnog brašna, pa me moji i danas nekako žale, što se u mojoj kući troši uglavnom mrki kruh. U jesen zakolje svako kućanstvo 3 do 6 komada svinja, ali to i jesu bravci! Kad je moja mala Stanka, dijete od nepunih pet godina, prvi puta vidjela kod svoga strica obješenu nenačetu slaninu, pitala je strinu, jesu li zaklali kravu ili konja.

DIDA I BAKA, PIŠČEVI RODITELJI

SEKA ANA U NAR. NOŠNJI

Foto Antun Matasović

Poseban specijalitet u negdašnjoj Vojnoj Krajini jest kulen, i da su ga kojim slučajem izumili njemački ili francuski seljaci, bio bi sigurno silno traženi kobasičarski proizvod po cijelom kulturnom svijetu.

Nekada se kod nas živjelo u zadrugama. Sada ih je sve manje. Gdje imade više oženjenih parova u kući, osim postelje u zadružnoj sobi, imade svaki par u posebnoj zgradi svoj kućar (kiljer), sobu s potpunim namještajem.

Tko dobro jede, ne će zamjeriti ni boljoj kapljici. Naši su vinogradi bili prije na ograncima Dilja daleko pet, šest sati vožnje kolima od našega sela. Danas je na našim njivama zasađen blaženi direktor, koji na sreću sve više cijepe plemenitom lozom. Stari ogromni šljivici doduše izdaju, no obnavljaju se u čednijem opsegu, pa od rujna do studena miriše cijelo selo od kazana, u kojima se peče na daleko poznata miomirisna slavonska šljivovica.

Na koncu ne usudim se spomenuti, jer se bojim, da mi ne ćete vjerovati, da u Kopanici po svoj prilici nema uopće analfabeta. Ako je koji doseljenik nepismen, njega tako iskreno sažaljevaju, kao da nema očinjeg vida.

O porocima ne ću da govorim, jer u tom pogledu o nesretnoj Slavoniji se i previše pisalo. Međutim neki su seoski poroci gotovo sasvim iščezli kao na pr. krađa. Kod nas se ostavlja oruđe na njivi, nezaključano u dvorištu i drugdje, ali starosjedioci ne će ništa tuđa uzeti, a ako se vrlo rijetko i desi, da netko nešta nepovlašteno uzme, to su stvari manje vrijednosti.

Da ipak nijesam uljepšavao u pitanju naprednosti svoga zavičaja, neka bude ovo dokaz: prije par godina provedena je kod nas komasacija s kanalizacijom, pa je tom zgodom iskopano 108 kilometara novih kanala u kopaničkom hataru.

Time je nestalo povodnja, močvara i bara, pa je tako za uvijek odzvonilo i ribarstvu, kojim se netko tu i tamo uzgredice bavio, ali se dobilo mnogo jutara plodne zemlje. Gdje je nekad bilo rakitovo šiblje i simpatični mali šikarci, ove je godine urodio kukuruz kao gora. Seoski je pejsaž time izgubio nešto od svog prijatnog čara, pa mi se prošlih ferija učinio nekud novim i tuđim. Ali ja ipak volim svoje rodno mjesto; njega mi svi pravi Kopančani volimo, pa zato o njemu pjevaju u kolu momci i djevojke:

»Kopanica, to je kita cvita,
Što je svita, svatko za nju pita.«

KOZMETIKA

RUKE, KOJE MNOGO RADE.

Žene, koje rade grube kućne poslove ili poslove u vrtu i gospodarstvu, ili one žene, koje se mnogo bave športom, lako dobiju grube i izrađene ruke. To doduše nije nikakva nesreća ni sramota, ako su ruke inače čiste i dobro njegovane. Nesamo da nije lijepo, ako domaćica ima zanemarene ruke i nokte, nego ne bi bilo upravo ni pristojno, da sa nenjegovanim rukama prima i dvori svoje goste.

Za njegu ruku nije potrebno baš ni mnogo vremena, a ni velikih izdataka, nego je dosta nešto malo strpljivosti i pažnje. Prije svega treba paziti, da se ruke nikada ne peru u jako vrućoj vodi, jer se tako pore na koži proširuju. Za pranje ruku je dosta mlaka voda, ali ne smije biti jako tvrda. Ako je voda od naravi tvrda, treba joj dodati nešto toaletnog boraksa ili je naprosto treba prekuhati.

Ako su ruke jako uprljane, treba dodati vodi nešto toaletnog octa, a u potrebi može biti i obični ocat, ili natrljati ruke izrezanim sirovim rajčicama. Mrlje od katrana, uljenih boja i kolomaza otstranjujemo terpentinom. Oštri sapuni škode koži. Nakon uporabe octa, raznih sredstava za čišćenje i sapuna treba ruke dobro isprati svježom vodom. Nakon pranja moraju se ruke uvijek dobro posušiti. Vrlo dobro sredstvo za njegu ruku je zobeno brašno. Kad ruke dobro obrišemo, uzmemo malo brašna i dobro nataremo njime ruke i zglobove, jer zobeno brašno upije i zadnje tragove vlage i čini kožu mekanom. Svima nam je poznato, kako je glicerin dobro sredstvo za njegu ruku, samo treba paziti, da se glicerinom namaže vlažna koža i zatim dobro posuši.

Kad moramo raditi kakve poslove, kojima se možemo jako uprljati, kao čišćenje i mazanje stroja za šivanje ili kakvog drugog stroja, bojadisanje uljenim bojama, bojadisanje tkanina, onda možemo ruke namazati vazelinom, da nam nečistoća ne prodire u pore, a ispod nokata možemo metnuti komadić sapuna smekšana u toploj vodi. Tko ima crvene ruke mora nastojati, da mu zglobovi budu uvijek topli, pače ni u ljetu za hladnijih dana ne smije nositi kratke rukave.

Ogrebotine i ozljede na rukama treba namazati jodovom tinkturom, a onda prije svakoga posla dobro povezati. Za njegu ruku upotrebljavaju se i razne kreme. Najbolje su one kreme, koje sadržaju lanolina. Žene, koje rade teže poslove, ne smiju mnogo upotrebljavati kreme, jer im koža postane suviše nježna i osjetljiva.

Za čišćenje nokata rabe se često suviše tvrde kefe. Ako su prsti jako uprljani, onda ih moramo najprije namočiti u mlakoj vodi, u kojoj ima primiješana salmijaka, a onda ispod nokata očistiti koštanim instrumentom, a ne željeznim, jer se tako previše oštećuju nokti. Zatim možemo mekanom četkom očetkati nokte, da odstranimo još posljednje tragove nečistoće. Mrlje na rukama i ispod nokata lako očistimo s nekoliko kapi limunovog soka, kojemu možemo dodati nekoliko zrna soli, da bolje djeluje.

Duge, šiljate nokte ne možemo zapravo ni zamisliti kod žena, koje moraju raditi i kuhati. Neugodni su i mekani nokti, koji se lako lome. Tome se može doskočiti uporabom posebne kreme, kojom se namažu nokti u večer nakon toga što smo ih namočili u mlakoj vodi, a preko noći treba na ruke navući mekane rukavice. Za desetak dana opaža se, kako nokti postaju čvršći.

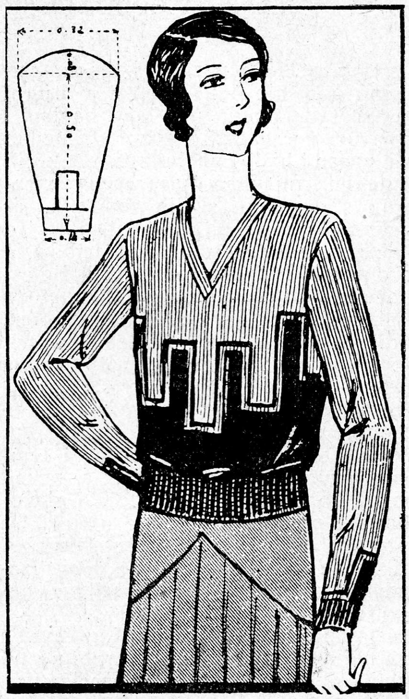
I. M.

RUČNI RAD

PULOVER ZA GOSPOĐE.

Ovaj se moderni pulover može raditi sa zefir vunom u dvije boje i to: bijelo i zeleno, žuto i crno, bijelo i modro, žuto i smeđe itd.

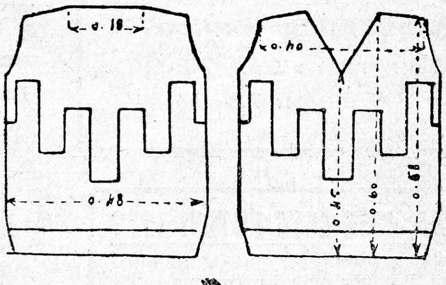
L e đ a. Počnemo dolje na 128 očica sa tamnom vunom i pletemo jednu očicu pravo, jednu krivo (Fig. I.) po prilici 6 cm, zatim jedan red pravo, a jedan krivo 14 cm. Onda uzmemo svijetlu vunu i s njom opletemo u sredini 22 očice. Treba da radimo sa 3 klupka: dva tamna i jedno svijetlo. Kad se boje sastanu, ne treba prekidati nit, nego samo okrenuti niti jednu oko druge i raditi onom, koja nam odgovara. Tako učinimo dva reda. Onda uzmemo još jedno klupko tamne i jedno svijetle vune, opleteno 2 očice svijetlom, 18 očica tamnom, opet 2 svijetlom vunom. Tako radimo 2 reda, zatim učinimo u sredini 14 očica svijetlom, 2 tamnom i 2 svijetlom vunom sa svake strane. Dalje se ravnamo prema slici II. Jednako pletemo 20 redova, zatim ostavimo razmak od 10 očica i pletemo sa svake strane po jedan uzorak kao onaj na sredini. U 20. redu nad tim učinimo opet po jedan uzorak sa svake strane sa onim očicama, koje su ostale. Kad od početka prvoga uzorka opletemo

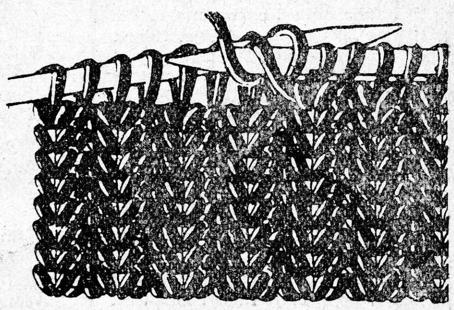

17 cm, onda završimo uske tamne pruge, koje su sa svake strane široke svijetle pruge, kako vidimo na slici III. U 8. redu nad posljednjim uzorkom, kad pletemo već samo sa svijetlom vunom, završimo 7 očica sa svake strane za izrez oko ruke, zatim završujemo po jednu očicu na početku svake igle dok nam ostane 106 očica. Zatim prestanemo s oduzimanjem i kad su čitava leđa dugačka 58 cm, onda počnemo završivati ramenice u koso završujući po 7 očica 4 puta, a one 52 očice, koje ostanu na sredini završimo najedamput.

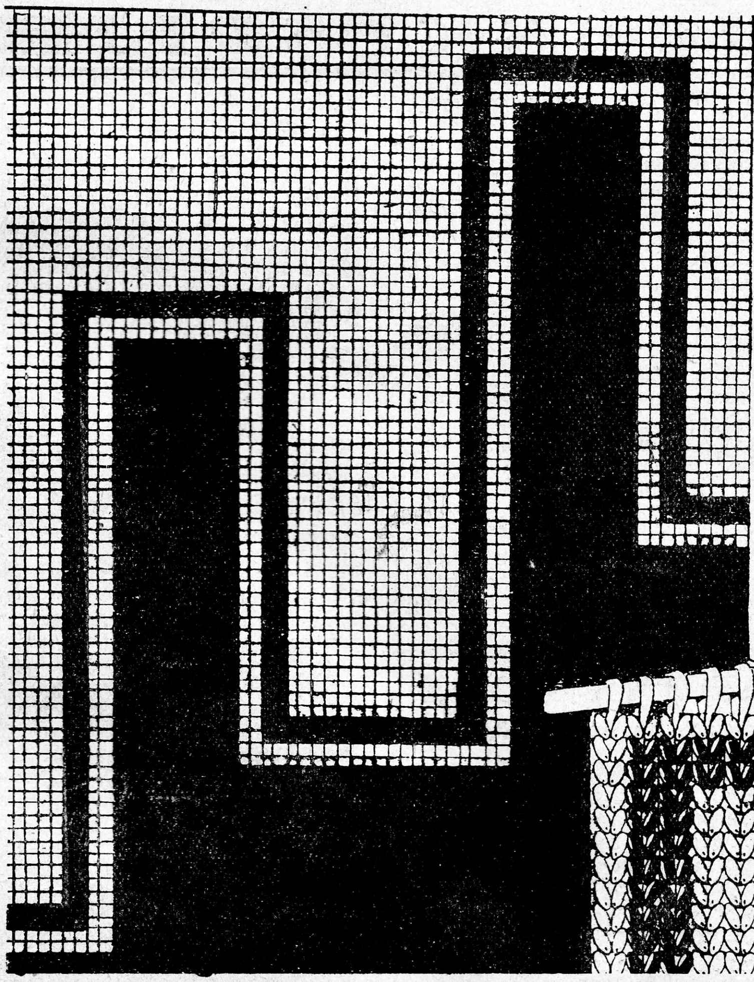
P r e d n j a s t r a n a. Počnemo na 128 očica kao i leđa i radimo uzorak kao na leđima, a isto tako izrez za rukave i ramenice. Kada je prednja strana duga 45 cm od dna, onda razdijelimo očice u dvoje i pletemo samo jedan dio završujući po jednu očicu na svakoj drugoj igli. Kad je prednja strana duga 58 cm, onda završimo kao i leđa. Drugi dio prednje strane radimo kao prvi.

R u k a v i. Počnemo dolje na 60 očica sa tamnom vunom i pletemo jednu očicu pravo, jednu naopako 6 cm, zatim radimo jedan red pravo jedan naopako sa svijetlom vunom, ali 12 očica u sredini neka ostanu tamne. Na trećoj igli pletemo 12 očica tamnom, 2 svijetlom i 2 tamnom vunom sa svake strane, a sav ostatak sa krajeva igle svijetlom vunom. Treba dodavati po jednu očicu na početku svake igle.

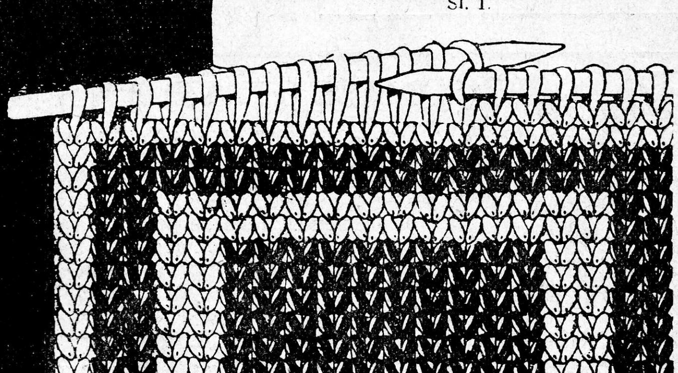

Sl. 1.

Sl. 2.

Sl. 3.

Kad je uzorak gotov, pletemo svijetlom vunom dalje, neprestano dodavajući, kako smo već spomenuli, po jednu očicu. Kad je rukav dug 45 cm, počnemo završivati po 3 očice ujedamput na početku svake igle, dok sve ne završimo. Drugi rukav radimo slično.

Vrpcu oko vrata radimo sa jako tankim iglama. Počnemo na 13 očica i radimo jednu očicu pravo, jednu naopako. Kad prišijemo naramenice, onda prišivamo i tu vrpcu oko vrata, tako da krajevi dođu naprijed jedan preko drugoga. Zatim sašijemo pulover sa strane i prišijemo rukave.

I. M.

MAJKA I DIJETE

NA PRIJELAZIMA GODIŠNJIH DOBA.

Osobito treba paziti na djecu, kad jedno godišnje doba prelazi u drugo, jer se tada mogu vrlo lako nahladiti i navući na se različite bolesti. Jedna od opasnijih dječjih bolesti, od kojih u nekim krajevima djeca uvelike stradaju s nepažnje svojih roditelja, sigurno je i srdobolja (dizenterija). To je zarazna bolest debeloga crijeva, a prouzrokuju je posebni bacili. Bolest počinje često iznenada poslije pet do sedam dana od zaraze. Bolest započne bolovima u trbuhu i u debelom crijevu, a nastavlja se u proljevu. Iza nekoliko dana proljev naraste na 20, 30, a nekad i na 100 puta dnevno, te je popraćen bolovima.

Bolesnik nekad ima povišenu temperaturu, nekad normalnu, a nekad ispod normale. Uz to se pojavi glavobolja i povraćanje, ali ne uvijek. Uz proljev se pojavi i sluzasta krv. A ti proljevi kod inače slabe djece izazovu ispadanje debelog crijeva napolje.

Dojenčad dobija bunilo i grčeve, a za nekoliko dana bolesti izgubi na težini i naliči na ispijeno staračko lice. Teško stanje bolesti traje nekoliko dana, a ponekad i nekoliko nedjelja. A i kad bolest prestane, proljevi se povrate i povlače se kadgod po nekoliko mjeseci. Inače bolest u svemu obično traje jednu, dvije ili tri nedjelje.

Srdobolju prate i komplikacije, koje su najčešće u zapaljenju ustiju, pluća i bubrega. Ono je ozbiljna i teška bolest, jer iznosi 15% smrtnih slučajeva. Kod dojenčadi još i više. A kad bolest prođe, ostavi obično dugotrajne mane u crijevima.

Bolest se prenosi s bolesnika na bolesnika dodirom, preko zaražene vode i živežnih namirnica, te preko muha. Pojavljuje se većinom u toplijim godišnjim vremenima (ljeti i na izmaku ljeta), ali nisu rijetki slučajevi i u ranom proljeću.

Gdje se nehigijenski živi, ta se bolest može da mnogo proširi, pa se dogodi, da po selima zaraze dvorišta, bunare i živežne namirnice. Zato treba djecu (kao i odrasle) čuvati od te bolesti.

Kad se pojave opisani znakovi bolesti, stavite djecu u krevet i odvojite ih sasvim od ostale djece. Nikakvu hranu ne treba im dati osim čaja, limunade, prekuhane vode, dok ne dođe liječnik i ne odredi, kako se ima da dalje postupa.

FILMSKI SVIJET

DVA ZIMSKA ŠPORTSKA FILMA.

U Zagrebu su se u posljednje vrijeme davala dva zimska športska filma, koji zaslužuju poseban osvrt.

»Oluje na Mont Blanc-u« je zvučni film, koji je i pariška Kuća Dobre Štampe uvrstila u svoj filmski repertoir za kina katoličkih društava i pučkog odgoja te je za nj u mjesecu siječnju razvila posebnu ogromnu reklamu. I francuski katolički filmski časopis »Les Dossiers du Cinéma« i »Le Fascinateur« puni su hvale za taj film. Radnja se filma razvija između meteorološke stanice na brdu Mont Blanc-u i zvjezdarnice ispod gore: ljubav između čuvara meteorološke stanice i Helene, kćeri astronoma Armstronga svladava najužasnije elementarne nepogode najviših gorskih visina Evrope. Film je sadržajem potresan, a pun je prekrasnih prirodnih zimskih i športskih (skijaških) slika. Ulogu Helene igra Lena Reieffensthal.

Ista igra glavnu ulogu i u filmu »Bijeli vragovi«. To je posve skijaški film, koji je razvio jače športski sadržaj, ali zato u njemu nema prave radnje. Prizori, koji se tu pred gledaocima nižu, vrlo su živi, prodahnuti često i humorom, a glavni dio filma prikazuje skijašku utrku »lov na lisicu«, koju slijediš upravo s dramatskom napetošću i koja je puna skijaških vještina i vratolomija. Film je i vrlo poučan, te zorno prikazuje sve, što skijaš treba od početnika pa sve dalje o svome športu da zna. Uza sve ljepote, što ih ovaj film pruža, on zanimljivošću zaostaje za onim prvim filmom baš zato, što nema prave dramatske radnje.

FILM »SV. ELIZABETA« U ZAGREBU

Ovih dana se u Zagrebu u Centralkinu daje film »Sv. Elizabeta«, o kojem smo mi pisali opširno u »Obitelji« prije tri mjeseca (br. 47. g. 1931.) i iz njega donijeli veći izbor slika. Upozorujemo zagrebačku javnost na taj lijepi film njemačkoga katoličkoga filmskoga poduzeća Leo-film, da ga u što većem broju posjeti. A i mi ćemo se na nj još osvrnuti s obzirom na zagrebačku njegovu izvedbu.

ŽENSKI SVIJET

Ženska akademija nauka. Dugo se vremena ženi poricalo pravo i mogućnost učešća u naučnom životu, jer se to polje smatralo samo za muškarce. No mnoge su zgode u različitim naukama rušile tu predrasudu, napose otkako je jedna žena pronašla radium. Jedan od lijepih dokaza ženskog progresa na polju naučnog rada jest osnivanje ženske akademije nauka u Parizu. (Osnivanje se obavilo godine 1930.). U tu akademiju ušle su odlične Francuskinje, koje su se istakle različitim otkrićima i naučnim radnjama. Ove godine ta je akademija podijelila i prvu nagradu za naučni rad i to gđi Alici Beri. Gđa Beri je žena aktivnog francuskog oficira, koji je godinama služio u kolonijama. Putujući sa svojim mužem stekla je mnogo iskustva, koja su mnogo koristila njezinom naučnom radu. Ono se naime bavi geografskim i etnografskim studijama, te na tom polju zauzima među francuskim ženama prvo mjesto.

Žene i udovice ispod 15 godina. Poznat je običaj različitih primitivnih naroda, da još neodraslu djecu vienčaju. Često se događalo, da su sklapali brakove za onu djecu, koja se još nisu bila ni rodila. Tako se događalo. i to, da bi se pogdjekoja žena već rodila kao udovica. Zato i danas na pr. u Indiji ima vrlo veliki broj malodobnih udovica i udatih žena. Danas u tim zemljama ima oko 8,000.000 udatih žena i oko 500.000 udovica ispod 15 godina!

Starost krinoline. Krinolina se pojavila prvi puta god. 1718. Pronijele su je dvije punane dame, koje su nastojale da njom svoju debljinu prekriju. One su u svojim suknjama napravile obruče od riblje kosti i tako se pojavile u Tuilerijama uz veliko čuđenje elegantnoga svijeta Pariza. Oko god. 1750. krinoline su pravljene na čeličnim obručima, i to na način, da su se mogle sklopiti i da bi damama bilo moguće sjesti u kola. No eto i ta moda kao i mnoge, koje su iza nje slijedile, pripada danas samo povijesti i muzejima.

Bubikopf. Da je »Bubikopf« postojao već god. 1777. potvrđuje jedno pismo carice Marije Terezije pisano vojvotkinji Mariji Beatrice, koje je pronađeno u jednom talijanskom arhivu. U njemu između ostaloga piše i ovo: »Ja sam ushićena Vašom odlukom, da ćete doći na Garda-jezero ... Mlade djevojke, što ih ondje susrećemo, običavaju trčkarati ljeti bez čarapa i šešira. Uz to nose kratko šišanu kosu kao dječaci. Ta moda, koja je sada u gornjoj Italiji vrlo raširena, nipošto mi se ne sviđa ...«

GLAZBA

TREĆI KONCERAT ZAGREBAČKE FILHARMONIJE.

Ovaj put je koncerat Zagrebačke Filharmonije bio u dvorani Hrvatskoga Glazbenoga Zavoda (18. veljače). Dosada su bili u Narodnom Kazalištu, lane u Europa-kinu, a prije u Music Hallu. Tako ti koncerti sele iz dvorane u dvoranu, pa se već i u tom očituje njihova nestalnost, kao što je to i u drugom svakom pogledu s tim koncertima. Za Zagreb je velik kulturni nedostatak, da se filharmonijski koncerti ne mogu nikako da ustale.

Na programu ovoga koncerta bila su djela od dvojice Talijana i od dvojice Čeha. Prva dvojica — Antonio Vivaldi (1680. do 1743.) i Luigi Bocherini (1743. do 1805.) — predstavljali su nam glazbu 18. stoljeća, a druga dvojica — Antun Dvořák (1841. do 1904.) i B. Smetana (1824. do 1884.) — glazbu druge polovice 19. stoljeća. Ta ogromna razlika izbijala je osobito, kad smo neposredno nakon Bocherinijeva »Koncerta za violoncello i orkestar u B-duru« čuli Dvořákov »Koncerat za violoncello i orkestar u H-mollu«. Da posve razna svijeta. Kod Bocherinija lagana, napudrana i nacifrana igra glasova, a kod Dvořáka duboka, gotovo dramatska glazbena sadržina, koja te neodoljivo zahvaća, potresa i zanosi. I Vivaldiju i Bocheriniju se divimo slušajući njihova djela, pače ih i sa simpatijom pratimo, ali nam ne pružaju jak umjetnički doživljaj. Najjači takav doživljaj bila je na ovom koncertu Smetanina simfonijska pjesan »Šarka«, treći dio iz simfonijskoga ciklusa »Moja Domovina«, najdivnijeg slavenskog simfonijskog djela uopće. »Šarka« je glazbena velepjesan češke mitske davnine: sadržaj joj je borba između ženskog amazonskog pokoljenja, kojemu je predstavnica osvetljiva i lukava Šarka puna mržnje na muškarce, i između muškoga pokoljenja, koje s vitezom Ctiradom podliježe. Žena triumfira omamivši muški rod prevarnom ljubavlju i slatkom medovinom.

Koncerat je dirigirao Oskar Smodek, a kao solista je sudjelovao umjetnik na cellu Enrico Mainardi, čija je svirka kod Bocherinija pokazala virtuošku stranu, a kod Dvořáka veliko umjetničko proživljavanje. Publika nažalost nije ispunila ni dvoranu Glazbenoga Zavoda.

Dr J. A.

Š A L E

Kolači. Mali Branko, koji će tek na proljeće imati šest godina, piše po tatinu diktatu: »Ako Branko bude marljiv, dobiti će kolač.«

Branko prekidajući:

»Da li se piše kolač ili kolača?«

»Ali ne: kolača se piše samo, kad je riječ u množini, jer znači više kolača.«

»Tata«, reče mali sladokusac, »kako bi bilo, da mi stavimo riječ u množinu?«

Najbolja. Slavica se hvali mamici, da je najbolja učenica u prirodopisu.

»Što su te danas pitali?« upita majka.

»Koliko magarci imaju ušiju, a ja sam odgovorila: tri.«

»Tri? i ti si dakle najbolja u prirodopisu?«

»Pa da! Drugi su odgovorili: četiri.«

Ne drži do toga. Marijina baka mrmlja:

»Kako to da ti nisi ovog mjeseca za pohvalu došla na prvo mjesto?«

Marija, sasvim ozbiljno:

»Ah, draga bako, ja do toga uopće ne držim: tako si čovjek stiče zavidnika!«

Uči oca. Mali petgodišnji Joško bio bio je jutros u školi. Za ručkom ga upita otac:

»No, što si jutros ti, Joško, radio?«

»Najprije smo se molili Bogu.«

»Kako?«

»Oče naš.«

»A iza Oče naš, što ste govorili?«

Mali Joško pogleda oca sa sažaljenjem:

»Ti, tata, upravo ništa ne znaš! Pa iza ‚Oče naš' govorili smo ‚koji jesi na nebesima'!«

Hoće da mu učini uslugu. Neki će vragoljan Dominiku, koji je htio da uzjaši na svoje oglodano kljuse.

»Gospodine, hoću li vam pridržati konja?«

»Ne, ne, moj me konj ne će ugristi.«

»Nijesam mislio to, nego da konja prihvatim, da se sam na tle ne obori.«

Traži svaki dan novo odijelo. Neki se gospodin tuži, kako njegova žena svaki dan traži novo odijelo.

»Pa kupuješ li joj ga zbilja?« upitat će njegov prijatelj.

»Nipošto! Baš stoga traži od mene svaki dan, da joj ga kupim.«

Miško i stric. Miško (stricu, koji tepa): »Budi tako dobar i reci riječ šum.«

Stric: »A z-z-zašto?«

Miško: »Znaš, kad ti rečeš š-š-šum, čuje se kao da mimo prolazi lokomotiva.«

Ne razumije. »Pazi, Branko! Ova slika predočuje tvog strica. On je bio čovjek preohol i nasilan i imao je prste dugačke pola metra.«

Branko, sav začuđen: »Ali, mama, kako to, da su mu na slici tako maleni?«

Ozbiljno shvatila. »No, Zorice, kako to, da je tvoja pregačica puna mrlja?«

»Znaš, mama, danas smo se igrali slastičarnice i mene je zapalo da pravim švicarski sir.«

Lijepa opomena. Stric (koji je došao u posjete): »Tako si velik, Branko, pa još uvijek mećeš prst u usta!«

»Branko: »Moram držati nešto u ustima, kad mi nisi ništa donio.«

Trpljenje na drugom mjestu. Otac (sinu, kojega je čas prije pošteno isprebijao): »Znaj, nesretniče, da ja više trpim zbog tvog nereda, nego ti zbog mojih batina!«

Sin: »Vjerujem, tata, ali ne na onom mjestu, na kojemu ja!«

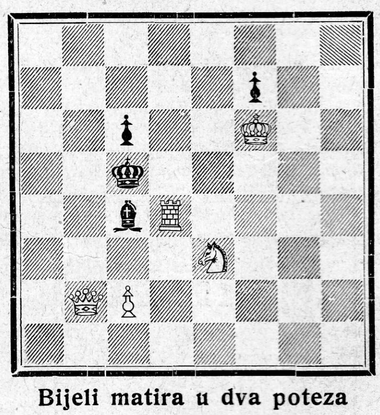
Sakupile Jelisava i Slavija.

Š A H

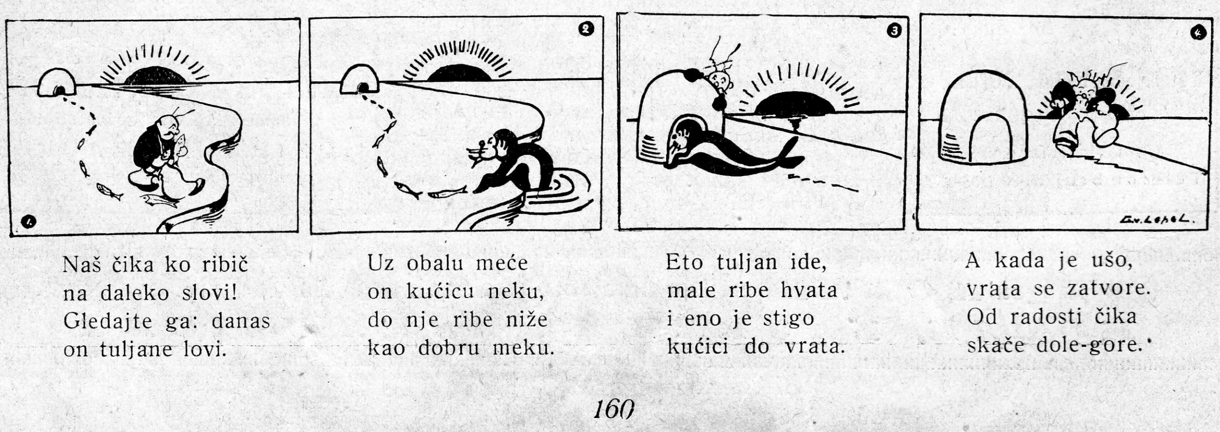
Problem broj 10.

Vinko Buble, Split

Bijeli matira u dva poteza

DOBRIJAN LOVI TULJANE

Naš čika ko ribič
na daleko slovi!
Gledajte ga: danas
on tuljane lovi.

Uz obalu meće
on kućicu neku,
do nje ribe niže
kao dobru meku.

Eto tuljan ide,
male ribe hvata
i eno je stigo
kućici do vrata.

A kada je ušo,
vrata se zatvore.
Od radosti čika
skače dole-gore.

MODA

PROLJETNI OGRTAČ IZ LAKE VUNE S DVOSTRUKIM OVRATNIKOM I ŠIROKIM PASOM

TAMNOZELENA HALJINA S DUGMETIMA S JEDNE STRANE I OVRATNIKOM U OBLIKU ŠALA

GIMNASTIKA

U novije se vrijeme mnogo razvija smisao za svakovrsni šport, planinarstvo, izlete u prirodu, gdje ima sunca, ozona, vode i gdje može čovjek da se slobodno kreće i diše. Ta se težnja za gibanjem i prirodom najviše opaža u građanskom i radničkom staležu, što je i razumljivo, jer su ti staleži u prijašnjim stoljećima bili u tom pogledu najzanemareniji. Seljaci su radili uvijek na suncu i svježem uzduhu, a plemstvo je imalo svoje turnire, lov, jahanje, mačevanje i sve što je bilo s tim u savezu. Građani su se međutim najmanje kretali na svježem uzduhu, a nisu ni imali smisla za higijenu, sunce, čisti uzduh, gibanje i t. d. Međutim je novo vrijeme u tome mnogo pokročilo naprijed.

Djecu treba već od najranije mladosti priučavati na to da teže za gibanjem, prirodom i suncem, pa će ih to i kasnije više privlačiti nego sjedenje u zadimljenim kavanama, lokalima i kinematografima.

Dnevna gimnastika u dobro prozračenoj sobi, ako već ne može biti vani, neka postane navikom, kao što je navika i potreba kupanje, četkanje zubi itd. Kratka gimnastika od nekoliko minuta korisna je ne samo mladima, nego i starima i bolesnima. Kod bolesnika treba pitati stručnjaka, koji su sistemi za njega dobri.

Donijet ćemo nekoliko vježba, koje se mogu dnevno izvoditi.

Početni stav.

Noge moraju stajati paralelno jedna pokraj druge, koljena naprijed, trbuh uvučen, ramena povučena straga prema dolje, glavu spustimo duboko na leđa, a onda je polagano upravljamo, dok nam pogled ne pada vodoravno naprijed. Kad dobro držimo glavu, onda osjetimo mišicu, koja počinje iza ušiju i ide do ramena. Kod početnog stava je važno, da tijelo stoji posve uspravno i da ne bude u križima izbočeno prema naprijed, a leđa natrag.

Čučanj.

Stanemo u početni stav, duboko udahnemo, u isto vrijeme pružimo ruke naprijed, da budu u istoj visini sa ramenima i podignemo se na prste. Tada izdahnemo i u isto vrijeme učinimo čučanj tako, da koljena budu jedno uz drugo prema naprijed, potkoljenica i natkoljenica gotovo usporedne. Čučanj može biti tako velik da sjedimo na petama. Gornji se dio tijela ne smije nasloniti naprijed, križa ne smiju upasti, nego stajati posve ravno, tako da imamo osjećaj kao da smo leđima naslonjeni na zid i da se tako naslonjeni spuštamo. Zatim opet udahnemo i polagano se uspravljamo, tako da se gornjim dijelom tijela ne naklonimo naprijed. Onda izdahnemo, spustimo ruke i stanemo na čitavo stopalo.

Ovu vježbu možemo ponoviti nekoliko puta, a dobro je, da je izvodimo pred ogledalom, da možemo kontrolirati kretnje. I. M.

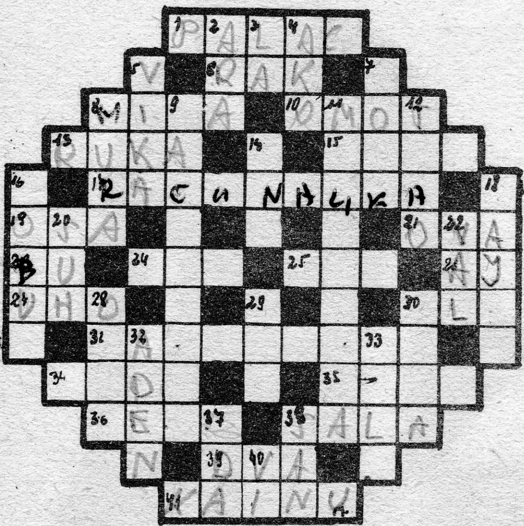

DVIJE PROLJETNE ŽENSKE HALJINE

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Božidar Mohaček*, Zagreb

Vodoravno: 1. Prst. 6. Živi u vodi. 8. Rođakinja. 10. Zamot. 13. Dio tijela. 15. Drvo. 17. Vrst zagonetke. 19. Kukac. 21. Pok. zamjenica. 23. Oblik glagola biti. 24. Rijeka u Jugoslaviji. 25. Veznik. 26. Zamjenica (obr.). 27. Dio glave. 30. Otok u Jadranu. 31. Pogrešna, neispravna. 34. Žen. ime. 35. Životinja. 36. Plače. 38. Dvorana. 39. Broj. 41. Lice iz Biblije (padež).

Okomito: 2. Ptica. 3. Francuski član. 4. Veznik. 5. Galama. 7. Svitanje (padež). 8. Rijeka u Jugoslaviji. 9. Bezalkoholno piće. 11. Potrebno domaćicama. 12. Muško ime (strano). 14. Žensko ime. 16. Rijeka u Jugoslaviji. 18. Palica. 20. Nije mokar. 22. Pojava na vodi. 28. Pokazna zamjenica. 29. Veznik. 30. Kulturna biljka. 32. Raj. 33. Žensko ime. 37. Žensko ime. 38. Potreban čovjeku. 40. Zamjenica.

2. Zagonetna adresa

Sastavio *Veljko Novak*, Zagreb

ZORKA R. VRNAŠ
CAVTAT

Što je to?

3. Zagonetna posjetnica

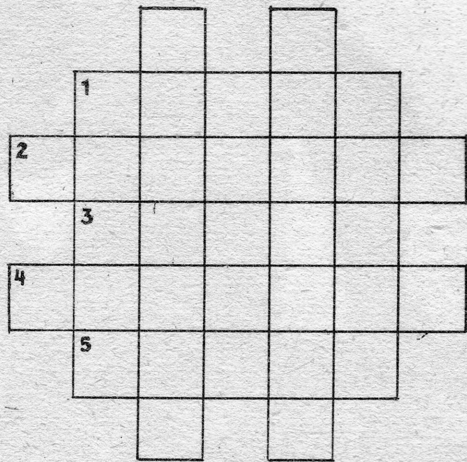
Sastavio *Rudolf Gruden*, Karlovac

ILIJA ZUB.
V.

Pomutnjom je u prošlom broju pomiješan ovaj „Magični lik" sa „Konjičevim skokom". Stoga i jedan i drugi evo donosimo u ovom broju:

4. Magični lik

Sastavio *Eduard Musić*, Sušak

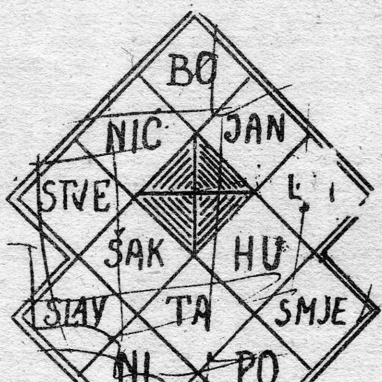

1. Pristaša slobodnozidarstva.
2. Tragedija od Sekspira.
3. Manje vrijedni proizvod, koji se odijeli od boljeg.
4. Lice iz prvog srpskog ustanka.
5. Kovina (m=n).

Vodoravno i okomito jednako!

5. Konjičev skok

Sastavio *Dragutin A. Maltarić*, Sarajevo

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 15. ožujka. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja